

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV EVROPSKÝCH TERITORIÁLNÍCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝVOJ PŘESHraniční spolupráce Jihočeského kraje, Svobodného státu Bavorska, Horního a Dolního Rakouska se zaměřením na strategii pro odstranění důsledků železné opony.

Vedoucí práce: Ing. Petra Pártlová, Ph.D.

Autor práce: Hana Kolářová

Studijní obor: Evropská teritoriální studia- ČR a německy mluvící země

Ročník: 3

2012

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 16. května 2012

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Petře Pártlové, Ph.D. za odborné vedení práce, čas věnovaný během konzultací a mnoho cenných rad a připomínek, které byly velmi podstatné pro vypracování bakalářské práce.

Anotace

Autorka bakalářské práce se bude zabývat vývojem přeshraniční spolupráce Jihočeského kraje, Svobodného státu Bavorsko a Horního a Dolního Rakouska. Od obecného popisu problematiky přeshraniční spolupráce, jejího historického vývoje na zkoumaném území od roku 1948 až dodnes, se autorka dostane až na konkrétní zpracovávané projekty Jihočeským krajem a jeho sousedícími regiony, a na projekty připravované, dosud nerealizované. Představení Strategie pro odstranění důsledků železné opony jako samostatná kapitola dá nahlédnout do problematiky strategie a jejího budoucího využití. Dále autorka uskuteční dotazníkové šetření v příhraničních městech Jihočeského kraje, která mohou pociťovat důsledky železné opony, z něhož na konci práce vyvodí výsledky a následný závěr práce.

Klíčová slova

Přeshraniční spolupráce; operační program; euroregion; Jihočeský kraj; Evropská unie; železná opona

Anotation

The author of the bachelor thesis is going to handle with the development of the Region of South Bohemia, Free State of Bavaria and Upper and Lower Austria cross-border cooperation. The thesis concerns general problematic of cross-border cooperation, its historic development in the frame of the respective timeframe, concerning period from the year 1948 up to nowadays, further the projects administrated by the Region of South Bohemia and its neighbouring regions as well as the planning projects, not yet implemented. Introduction of The Strategy for Removing The Impacts of The Iron Curtain in the separate chapter enables deeper insight into the strategy as well as into its future utilization. Moreover, the author made questionnaire research among the citizens living in the border towns of the Region of South Bohemia that might feel the impacts of the iron curtain the most. In the conclusion of the thesis the author creates conclusions from the carried research and confirms or disputed the assumption of the thesis.

Keywords

Cross-border cooperation, operational programme, euroregion, the Region of South Bohemia, the European Union, iron curtain

Obsah

Úvod	
Seznam zkratk	
1. Přeshraniční spolupráce	9
Přeshraniční spolupráce v letech 1948- 1990	10
1.1.1. Asociace evropských příhraničních regionů AGEG	10
1.1.2. Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo orgány (Madridská úmluva)	12
1.1.3. Evropská charta regionálního plánování	12
1.2. Přeshraniční spolupráce v letech 1990 -1997	14
1.2.1. Evropská charta hraničních a přeshraničních regionů	15
1.2.2. Česko-německá deklarace	15
1.3. Programy a smlouvy EU zaměřené na přeshraniční spolupráci	16
1.3.1. Phare CBC	17
1.3.2. Interreg IIIA	19
1.3.3. Evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)	25
1.3.4. Cíl 3 Evropská územní spolupráce	25
1.4. Euroregiony	30
1.4.1. Euroregion Silva Nortica	31
1.4.2. Euroregion Bayerischer Wald/Šumava/Mühlviertel	32
2. Cíl a metodika práce	33
3. Zahraniční spolupráce Jihočeského kraje	35
3.1. Společnost tří zemí	35
3.2. Současné projekty spolupráce JČK se zkoumanými regiony	36
3.3. Strategie pro odstranění důsledků ŽO	41
4. Výsledky a diskuze	43
Závěr	
Seznam použité literatury a zdrojů	
Seznam příloh	

Úvod

Česká republika jako stát ve vývoji dějin byla zasažena vládou nesvobodného režimu, který také omezoval překročení hranic do „západních“ zemí, a tak i zabraňoval spolupráci mezi regiony spolu sice sousedícími, avšak sobě si tak vzdálenými jak ekonomicky, tak i vyspělostně. Po otevření hranic se obyvatelům naskytla příležitost cestovat do sousedních i dalších zemí, a příhraniční regiony dostaly šanci spolupráce s o mnoho vyspělejšími přílehlými regiony. Pro zkoumaný Jihočeský kraj byly tyto regiony Svobodný stát Bavorsko, Horní Rakousko a Dolní Rakousko.

Šance jednotlivých regionů byly plně využity, a tak se přeshraniční spolupráce začala vyvíjet. Nejen díky jednotlivým programům Evropské unie, které pomáhají financovat jednotlivé projekty regionů, ale i ze své vlastní iniciativy, uskutečňováním společných setkání a snaze poznávání jednotlivých kultur. Celý proces vývoje přeshraniční spolupráce je kontinuální, neustále se rozšiřující proces, který postupuje ve vytváření společných meziregionálních uskupení. Tato uskupení jsou nejdůležitějšími prvky pro vývoj a spolupráci i mezi zkoumanými regiony.

Každý kraj, hraniční region iniciuje několik projektů, které mají konkrétní přínos pro přeshraniční spolupráci a její rozvoj. V současné době Jihočeský kraj spravuje několik takových projektů, některé z nich jsou i hlavními nosiči pro další rozvoj spolupráce se zkoumanými regiony.

Seznam zkratk

AEBR- Association of European Border Regions

AGEG- Arbeitsgemeinschaft Europäischer Grenzregionen

BBG- Bayerisch-Böhmische Gesellschaft

CBC – Cross Border Co-operation (přeshraniční spolupráce)

ČR- Česká republika

EDV- Evropský region Dunaj- Vltava

ERDF- European Regional Development Fund, Evropský fond regionálního rozvoje

ESÚS- Evropské seskupení pro územní spolupráci

EU- Evropská unie

EUR- euro (měna)

JČK- Jihočeský kraj

KV NÖ- Kulturvernetzung Niederösterreich

MHD- městská hromadná doprava

Mil. – milion

MSP- malé střední podniky

NDR- Německá demokratická republika

OP- operační program

OPPS- operační program přeshraniční spolupráce

OS- občanské sdružení

RERA- Regionální rozvojová agentura

SRN- Spolková republika Německo

ŽO- železná opona

1. Přesraniční spolupráce

Jedním z nejdůležitějších aspektů příznivého vývoje Evropy, jako konkurenceschopného kontinentu, je integrační proces jednotlivých států.

Základem evropských integračních procesů je spolupráce přes hranice. Smyslem a cílem je překonávání omezenosti národních států a nacionalismu, odstraňování předsudků a překážek soužití a vytvoření systému dlouhodobé všestranné spolupráce. Procesy evropské integrace ovšem neprobíhají hladce. Hlavní problémy vyplývají z faktu mimořádně komplikované národnostní diferenciace Evropy a s tím spojených historických zkušeností lidí. Za hlavní směry integračních procesů je možné považovat politickou oblast, ekonomickou spolupráci, procesy probíhající v rovině místní regionální spolupráce přes hranice, spontánní procesy občanské spolupráce.¹ (ZICH, 1999)

Přeshraniční spolupráci musíme chápat komplexně, setkávají se zde aspekty kulturní, jazykové, ekonomické, technické, administrativní a geopolitické. Původně byla přeshraniční spolupráce zaměřena na relativně dílčí, specifické problémy, podmíněné právě státní hranicí: např. řešení dopravní (technické) infrastruktury, poměry na trhu práce, kulturní spolupráce. Až později se objevila potřeba přistupovat k rozvoji komplexně či integrovaně. Prostředkem pro naplnění těchto záměrů se stalo prostorové plánování a regionální politika. Poměrně dlouho však přetrvával stav, kdy se o dění v příhraničním regionu rozhodovalo v centru jednotlivých zemí. Až později a postupně se začala prosazovat decentralizace kompetencí. Potvrzuje se, že perspektivní řešení spočívá ve sloučení (provázání) přístupu vycházejícího zdola (regionální a lokální úroveň) s přístupem shora (národní, popř. nadnárodní úroveň). Aktivitu příhraniční spolupráce a vytváření euroregionů považujeme za nedílnou součást integračních procesů. Zároveň se ale jedná o politicky a občansky závažné záležitosti, ve kterých dochází ke styku dvou „světů“. Základem přeshraniční spolupráce jsou integrované a strategicky zaměřené programy, v jejichž rámci se pak realizují jednotlivé projekty.

¹¹ ZICH, František. *Nositelé přeshraniční spolupráce na česko-německé hranici*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-85950-67-7.

Úspěšný vývoj přeshraniční spolupráce je závislý na rámcových podmínkách.²(JEŘÁBEK a kol, 2004)

1.1. Přeshraniční spolupráce v letech 1948- 1990

25. února 1948, v den tzv. „Vítězného února“ se Československá republika připojila k Sovětskému svazu, a tím se začaly uzavírat pomyslné dveře mezi kapitalistickým Západem a socialistickým Východem. Od této doby veškerá spolupráce mezi tehdejšími Československou lidově demokratickou republikou, Spolkovou republikou Německo a Rakouskem byla nulová. Vše se začalo měnit až po Sametové revoluci. Dne 4. prosince 1989 byly poprvé po 38 letech zpřístupněny hranice do Rakouska. Konečně 11. prosince 1989 začalo fyzické odstraňování „železné opony“. Ovšem odstraněním této bariéry teprve započalo dlouholeté obnovování vztahů a odstraňování disparit mezi regiony podél této hranice, které ani v dnešních dnech nemá ideální podobu a zlepšování a prohlubování vztahů je stále jedním z hlavních témat politiky Evropské unie a všech členských zemí, kterých se téma „železné opony“ týká.

I když v zemích dnešní České republiky byly příležitosti přeshraniční spolupráce se „západními sousedskými státy“ takřka nulové, v Západní Evropě byly uzavírány smlouvy, vznikaly charty a asociace, které mají za cíl vytvářet a prohlubovat přeshraniční a meziregionální spolupráci. Autorka práce v této kapitole uvede některé smlouvy a vznikly asociací a chart, které ovlivní v dalších letech i vývoj přeshraniční spolupráce České republiky.

1.1.1 Asociace evropských příhraničních regionů AGEG/ AEBR

Důležitost přeshraniční spolupráce pociťuje snad každý hraniční region Evropské unie. Důkazem toho je právě Asociace evropských příhraničních regionů (Arbeitsgemeinschaft Europäischer Grenzregionen /Association of European Border Regions)³. První myšlenka na vznik uskupení příhraničních navzájem spolupracujících regionů byla vyjádřena již v roce 1965 v Bazileji na Mezinárodní konferenci

² JEŘÁBEK, Milan. A kol. *České pohraničí, Bariéra nebo prostor zprostředkování?*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1051-3.

³ Asociace evropských hraničních regionů (AGEG / AEBR). *Euroregion Silesia* [online]. ©2004-2012 [cit. 2012-02-12]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-AGEG-AEBR

regionálního plánování. K samotnému založení došlo 17- 18. června 1971, kdy 10 příhraničních regionů ustanovilo Stálou konferenci evropských hraničních regionů, kterou pojmenovali právě Asociace evropských příhraničních regionů.

V současné době má asociace 90 členů, kteří zahrnují téměř 200 evropských příhraničních regionů. V otázkách spolupráce s institucemi Evropské unie je asociace v kontaktu s Výborem regionů, Evropskou komisí, Evropským parlamentem a dalšími komisemi⁴.

Asociace se zabývá několika hlavními úkoly. Jsou jimi:

- Inicivace a podpora meziregionálních vztahů všech států Evropy
- Zajišťování výměny zkušeností, např. při řešení problémů jednotlivých regionů
- Pořádání akcí, které jsou zaměřeny na jednotlivé meziregionální problémy
- Realizace programů a projektů, další nakládání s poskytnutými finančními prostředky
- Informační kampaň zaměřená na obeznámení veřejnosti a Evropských politických orgánů o příhraniční problematice⁵

Hlavními rozhodovacími orgány AEER jsou Valná hromada, Výkonný výbor a Generální tajemník. Valná hromada je nejvyšším orgánem asociace. Volí předsedu a členy výkonného výboru, rozhoduje o přijímání členů a stanovuje členské příspěvky. Výkonný výbor se skládá z předsedy, prvního místopředsedy, dalších tří místopředsedů, předsedy poradního výboru, pokladníka, auditorů a nejméně dvaceti zástupců příhraničních regionů. Výkonný výbor je volen na dobu 2 let a má za úkol spolupráci s národními a evropskými institucemi, obstarávání základních úkolů AEER a jmenování generálního tajemníka. Prezident je nejvyšší zástupce AEER, spolupracuje s generálním tajemníkem a reprezentuje asociaci⁶.

⁴ Asociace evropských příhraničních regionů. *Euroregion Šumava* [online]. © 2007-2012 [cit. 2012-02-14]. Dostupné z: <http://www.euregio.cz/euregio/index.php?page=515&lang=cz&sm=2>

⁵ Aims and Tasks of AEER. *Association of European Border Regions* [online]. [2010] [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/en/profile/aims_tasks.php

⁶ Organisation of AEER. *Association of European Border Regions* [online]. [2010] [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.aebr.eu/en/profile/organisation.php>

1.1.2 Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo orgány

Madridská úmluva, jak je tento dokument nazýván, byla schválena členskými státy Rady Evropy v Madridu dne 21. Května 1980. V platnost vešla 22. prosince 1981. Úmluva podporuje a usnadňuje uzavírání mezinárodních dohod mezi místními a regionálními orgány v rámci svých pravomocí. Témata dohod jsou v rozsahu regionálního rozvoje, ochrany životního prostředí, zlepšení veřejných služeb, vytváření příhraničních sdružení apod. Úmluva stanovuje řadu vzorových dohod, které usnadňují místním regionálním orgánům tvorbu těchto dohod.⁷

Česká republika přijala Madridskou úmluvu 24. Černa 1998 a v platnost vstoupila 20. Prosince 1999.

1.1.3. Evropská charta regionálního plánování

Dalším ze základních dokumentů evropské regionální politiky je dokument Rady Evropy- Evropská charta regionálního plánování, přijatá 25. ledna 1984. Výňatek z charty - poslání a cíle:

Poslání regionálního plánování

Regionální plánování vyjadřuje v prostoru hospodářské, společenské, kulturní a ekologické záměry společnosti.

Je zároveň vědeckým oborem, správním nástrojem a metodou, uplatňující interdisciplinární a souborný přístup k řešení vyváženého regionálního rozvoje a k fyzické organizaci prostoru podle celkové koncepce.

Jeho evropská dimenze

Regionální plánování přispívá k lepší prostorové organizaci Evropy a k řešení problémů, přesahujících národní měřítko, čímž zároveň podporuje pocit společné identity při současném ohledu na vztahy mezi severem a jihem i východem a západem.

⁷ European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities. *Council of Europe* [online]. [2011] [cit. 2012-03-1]. Dostupné z: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Summaries/Html/106.htm>

Jeho charakteristika

Člověk a jeho blaho i jeho vztah k prostředí jsou hlavním zájmem regionálního plánování, jehož základním cílem je zabezpečit pro každého jedince takové okolí a kvalitu života, které by podporovaly rozvoj jeho osobnosti v prostředí s lidským měřítkem.

Regionální plánování má být demokratické, souborné, účelné a výhledové.

Jeho působení

Regionální plánování musí brát na vědomí existenci množství individuálních a institucionálních rozhodnutí, která ovlivňují organizaci prostoru, nejistotu prognóz, tlak trhu, specifické rysy správních soustav a rozmanitost podmínek prostředí a sociálně-ekonomických vztahů. Musí však usilovat o co největší harmonizaci všech těchto faktorů.

Základní cíle

Regionální plánování koordinovaně sleduje tyto cíle:

- Vyvážený sociálně-ekonomický rozvoj regionů

Vychází z celoevropských ekonomických procesů, specifických regionálních charakteristik a významné úlohy rozvojových os i komunikačních sítí. Usiluje o regulaci vývoje regionů, které jsou přehuštěné, nebo se rozvíjejí příliš rychle, podporuje rozvoj zaostalých regionů řešením infrastruktury, která je žádoucí pro oživení hospodářství v ohrožených regionech. To jsou především území, která upadají, nebo se musí vyrovnávat s obtížnými problémy zaměstnanosti vyvolanými celoevropskou migrací pracovních sil. Snaží se navázat na evropská průmyslová a hospodářská centra ta okrajová území, která mohou na základě svých strukturálních předpokladů vyrovnávat sociálně-ekonomické tlaky.

- Zlepšování životních podmínek

Podporuje zlepšování kvality každodenního života v bydlení, pracovních příležitostech, kultuře, rekreaci a vztazích uvnitř obce. Zároveň vytváří podmínky pro zvyšování

životní úrovně dostatkem pracovních příležitostí a řešením hospodářské, sociální a kulturní infrastruktury souladu s potřebami různých vrstev obyvatelstva a v takových místech, která jsou nejdostupnější.

- Zodpovědné zacházení s přírodními zdroji a ochrana životního prostředí

Rozvíjí strategie, které omezují konflikty mezi rostoucími nároky na přírodní zdroje a potřebou jejich uchování. Usiluje o zodpovědné usměrňování životního prostředí a využívání území, půdy, ovzduší, vody, energetických zdrojů, fauny a flóry, přičemž věnuje zvláštní pozornost přírodním hodnotám a kulturnímu i architektonickému dědictví.⁸

1.2. Přeshraniční spolupráce v letech 1990-1997

V průběhu státního převratu, jinak nazývaným též jako Sametová revoluce (17. 11. - 29. 12. 1989), kdy padla i „Železná opona“, začala Československá socialistická republika proces znovu se stát součástí Evropských zemí, ne jen pouze zemí Východního bloku. Dne 29. Prosince 1989 byl zvolen prezidentem Václav Havel, jehož posláním bude právě představení České republiky v co nejširším formátu okolnímu světu a též dokázat, že může být i schopným přeshraničním partnerem. S první zahraniční návštěvou do NDR a SRN, a to již 2. Ledna 1990, předvedl nejvyšší zástupce českých zemí velkou otevřenost vůči zahraniční spolupráci⁹.

Postupným uzavíráním jednotlivých partnerských smluv a znovunastartováním internacionálních dialogů se postupně Česká republika začala vzpamatovávat z šoku, který způsobila změna celého státního systému, díky které měla republika značně retardovaný ekonomický vývoj. Postupným pomalým odstraňováním disparit během několika let Česká republika začala získávat status rovnocenného partnera, a to jí otevřelo dveře do Severoatlantické aliance a Evropské unie, kde se další přeshraniční spolupráce velice prohloubila.

⁸ Databáze Cesta do Evropské unie. *Informační systém pro implementaci práva EU* [online]. 2011 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/7f723857997b924bc1257926004bd509/51187e5542f23145802566d7003d88ff?OpenDocument>

⁹ *Dějiny zemí Koruny české v datech* [online]. 1999 [cit. 2012-03-11]. ISBN 80-85983-67-2. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/dejiny/text/t113.html>

1.2.1. Evropská charta hraničních a přeshraničních regionů

Evropská charta hraničních a přeshraničních regionů byla přijata 20. 11. 1995. Charta se zabývá historicko-politickými pozadími, cíli přeshraniční spolupráce (regiony jako motorem přeshraniční spolupráce, vyhlazení švů evropského územního rozvoje, odstranění hospodářských a infrastrukturálních překážek a nerovnováhy, ad.), opatřeními a výhledem do 21. Století.

Mezi hlavní části charty patří: Zintenzivnění trvalého přeshraničního územního rozvoje a regionální politiky, zlepšení infrastruktury a hospodářství, zlepšení přeshraniční ochrany životního prostředí a přírody, podpora přeshraniční kulturní spolupráce

Tato opatření slouží jako návod pro příhraniční regiony, aby věděly, jak postupovat při odstraňování přeshraničních disparit a dopomáhaly k dalšímu sbližování sousedských přeshraničních regionů¹⁰.

1.2.2. Česko-německá deklarace

Tento dokument je rozšířením Smlouvy o dobrém sousedství a přátelské spolupráci z roku 1992.

Deklarace byla podepsána 21. ledna 1997. Za německou stranu ji podepsali Helmut Kohl a Klaus Kinkel, za českou stranu Václav Klaus a Josef Zieleniec.¹¹

Na deklaraci lze ocenit především její základní motiv, totiž snahu odstranit zátěž minulosti ve vzájemných vztazích. Jak v bilaterálních vztazích ČR/SRN, tak na občanské úrovni však pokračuje tento proces jen pozvolna, zejména proto, že spontánní procesy proměny historického vědomí jsou ve vztahu k politickým aktům ve „fázovém zpoždění“.¹² (HOUŽVIČKA, NOVOTNÝ, 2007)

¹⁰ Databáze Cesta do Evropské Unie. *Informační systém pro implementaci práva EU* [online]. 2011 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/7f723857997b924bc1257926004bd509/a1dc8b478976c2e5802566d7004d532f?OpenDocument>

¹¹ Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [2012] [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/neverejne/druha_svetova_valka_a_jeji_dusledky/dokumenty/cesko_nemecka_deklarace_o_vzajemnych.html

¹² HOUŽVIČKA, Václav a Lukáš NOVOTNÝ. *Otisky historie v regionálních identitách obyvatel pohraničí*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-109-5.

Deklarace obsahuje 8 článků, v nichž je zmíněna lítost německé i české strany z doby 2. Světové války a následného poválečného odsunu sudetských Němců. Dále se článek 4 zmiňuje o potřebě prisouzení těchto křivd minulosti, poučit se z ní a do budoucna vytvářet velmi dobré partnerské, sousedské i přátelské vztahy. Deklarace se také zabývá menšinami žijícími na našich územích, a to české menšiny na německém území a opačně. Obě strany se zavazují k respektování a podporování těchto menšin. Důležitou částí smlouvy je také podpora německé strany ve vstupu České republiky do Evropské unie a Severoatlantické aliance. Obě strany také touto deklarácí stvrdily založení česko-německého fondu budoucnosti. Tento fond slouží k financování projektů, které jsou spoluvytvářeny oběma stranami (studentské česko-německé projekty, seniorská péče, pomoc menšinám, podpora rozšíření jazykových škol a hlavně finanční pomoc pro projekty přeshraniční spolupráce. Základní principy deklaráce jsou zmíněny v prvním článku:

Obě strany jsou si vědomy svého závazku a odpovědnosti dále rozvíjet česko-německé vztahy v duchu dobrého sousedství a partnerství a přispívat tím k utváření sjednocující se Evropy. Česká republika a Spolková republika Německo dnes sdílejí společné demokratické hodnoty, respektují lidská práva, základní svobody a normy mezinárodního práva a jsou oddány zásadám právního státu a politice míru. Na tomto základě jsou odhodlány přátelsky a úzce spolupracovat ve všech oblastech důležitých pro vzájemné vztahy. Obě strany jsou si zároveň vědomy, že společná cesta do budoucnosti vyžaduje jasné slovo o minulosti, přičemž příčina a následek ve sledu událostí nesmějí být opomíjeny¹³.

1.3. Programy a smlouvy EU zaměřené na přeshraniční spolupráci

Evropská unie již od svých počátků měla za jednu ze svých priorit odstraňovat meziregionální disparity, ať už jejích členů, či regionů sousedících s členskými státy. Proto programy a smlouvy podporující přeshraniční spolupráci jsou jedním z hlavních bodů všech programovacích období. České republiky se poprvé týkal program EU Phare CBC, který Česká republika začala využívat již od roku 1994. V programovacím

¹³ Česko-německá deklaráce o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [2012] [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/neverejne/druha_svetova_valka_a_jeji_dusledky/dokumenty/cesko_nemecka_deklarace_o_vzajemnych.html

období 2004-2006 náležel přeshraniční spolupráci program Interreg III A. V současném programovacím období 2007-2013 se na tuto oblast soustředí Cíl 3: Evropská územní spolupráce, s OPPS (operační programy přeshraniční spolupráce).

V roce 2006 vzniklo také Evropské seskupení územní spolupráce, které má hlavní poslání také rozšiřování spolupráce mezi jednotlivými regiony.

1.3.1. Phare CBC

Program Phare CBC byl zahájen roku 1994. Jeho náplní je pomoc příhraničním regionům kandidátských zemí. Hlavním tématem je překonání problémů konkrétně spojených s rozvojem regionů, jejich konkurenceschopností a schopností integrace s Evropskou unií a sousedními regiony.

Hospodářská vyváženost regionů kandidátských zemí a zabránění vytváření okrajových zaostalých ekonomických zón je hlavním cílem programu, protože kandidátské země tak budou připraveny na budoucí účast v dalším programovacím období, konkrétně v programu Interreg.

Přeshraniční pomoc je právně zakotvena v nařízení komise č.2760/98 ve znění nařízení č. 1596/2002 a č.1822/2003¹⁴.

Z hlediska finančního objemu představoval tento program v období 1994-1999 největší samostatný program v rámci Phare pro podporu regionální politiky. Přehled o finančních prostředcích na projekty v jednotlivých příhraničních oblastech uvádí následující tabulka:¹⁵

¹⁴ Phare Programme Types. *European commission- Enlargement* [online]. 30/10/2010 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/phare/programmes_types_en.htm

¹⁵ Phare CBC. *Euroregion Silesia* [online]. ©2004-2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu

Tab. č. 1, Financování Phare CBC v letech 1994-1996¹⁶

Program na hranicích (v mil. EUR)						
Programy	ČR - SRN	ČR - Rakousko	Trilaterální programy ČR - SRN - Polsko	Trilaterální programy ČR - Slovensko - Polsko	ČR - Polsko	ČR - Slovensko
1994	25,0	-	-	-	-	-
1995	25,0	6,0	1,5	0,5	-	-
1996	25,0	9,0	1,5	0,75	-	-
1997	25,0	-	-	-	-	-
1998	7,00	11,9	-	-	-	-
1999	29,4	10,6	-	-	3,0	2,0
Celkem	136,4	37,5	3,0	1,25	3,0	2,0

Zdroj: Phare CBC. *Euroregion Silesia* [online]. ©2004-2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu

Z grafu je zřejmé, že programy Phare CBC ČR-SRN a ČR- Rakousko byly z hlediska financování nejméně úspěšnější regiony. To dokazuje snahu těchto regionů, tedy i Jihočeského, se integrovat a snažit se dosáhnout stejné hospodářské úrovně, jako jejich zahraniční sousedé.

Na období 2000-2003 byla Evropskou komisí schválena částka 19 mil. EUR/rok, která byla rozdělena takto:

česko-německé příhraničí 10 mil. EUR/rok
 česko-rakouské příhraničí 4 mil. EUR/rok
 česko-polské příhraničí..... 5 mil. EUR/rok¹⁷

¹⁶ Phare CBC. *Euroregion Silesia* [online]. ©2004-2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu

Celkové financování programu Phare CBC bylo zhodnoceno jako velice úspěšné. Celkově bylo vyčerpáno z programu necelých 95% z poskytnutých finančních prostředků. Ukončením programu v roce 2003 se Česká republika paralelně zapojila do programu INTERREG IIIA¹⁸.

1.3.2. Interreg IIIA

Samotná iniciativa Interreg funguje již od roku 1991. Iniciativy prošly třemi obdobími, a v současné době je již aktuální iniciativa Interreg IV. Interreg I. (1991-1993) a Interreg II (1994-1999) se České republiky nikdy netýkaly. V době trvání iniciativy Interreg IIa počáteční čerpání Interreg III využívala financování z programu Phare CBC.

Program Iniciativy Společenství INTERREG IIIA je nejvýznamnější a nejrozsáhlejší Iniciativou Společenství EU. Jeho realizace byla před vstupem České republiky do EU zkoordinována s programem Phare CBC na základě společného programového dokumentu, který obsahově a do značné míry i procedurálně vymezuje oblasti a podmínky pro přeshraniční spolupráci.

Na začátku programovacího období byl na rakouské straně realizován program Iniciativy INTERREG IIIA a na české straně Phare CBC, který byl po vstupu ČR do EU nahrazen Iniciativou INTERREG IIIA. Ve skutečnosti začal proces přibližování programu Phare CBC k Iniciativě INTERREG už rokem 2000. Od tohoto období existoval pouze jeden programový dokument, který obsahově a do značné míry i procedurálně shodně vymezil oblasti a podmínky pro přeshraniční spolupráci.¹⁹

Program Interreg III byl schválen 28. dubna 2000 Evropskou komisí. Hlavní poslání iniciativy jsou pomoc hraničním regionům Evropské unie překonávat nevýhody spojené s geografickou polohou regionu, vytvářet a prohlubovat přeshraniční spolupráci

¹⁷ Phare CBC. *Euroregion Silesia* [online]. ©2004-2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu

¹⁸ Program Phare byl ukončen. In: *Euractiv* [online]. 18.1.2007 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/program-phare-byl-ukonen>

¹⁹ Interreg IIIA ČR-Rakousko. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006/Iniciativy-Spolecenstvi/Interreg-IIIa-CR-Rakousko>

sousedících regionů, meziregionální a nadnárodní spolupráci jednotlivých členských států EU. Interreg III byl rozdělen na tři operační směry:

1. Interreg IIIA- přeshraniční spolupráce (rozvíjení hospodářských, sociálních a rozvojových společných postupů přeshraničních regionů)
2. Interreg IIIB- meziregionální spolupráce
3. Interreg IIIC- nadnárodní spolupráce

Dle oficiálních stránek Evropské unie jsou hlavními cíly iniciativy Interreg IIIA tyto:

- podpora přeshraničního rozvoje měst, venkova a pobřeží
- rozvoj podnikatelského ducha a malých a středních podniků (MSP), cestovního ruchu, místního rozvoje a zaměstnanosti;
- vytvoření integrovaného trhu práce a podpora sociálního začlenění;
- spolupráce v oblasti výzkumu, technologického rozvoje, vzdělávání, kultury, komunikace, zdraví a civilní ochrany;
- ochrana životního prostředí, energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie;
- základní infrastruktura přeshraničního významu;
- spolupráce v právních a správních oblastech;
- spolupráce mezi občany a institucemi a
- technická pomoc.²⁰

Iniciativa byla rozdělena v České republice do několika polí působnosti, dle přeshraničních regionů, s nimiž ČR sousedí. V následující tabulce naleznete přehled rozdělení financí jednotlivým oblastem na období 2004-2006

1. ČR-Bavorsko	7,65 MIL EUR
2. ČR- Rakousko	9,8 MIL EUR
3. ČR-Sasko	8,75 MIL EUR
4. ČR-Polsko	14,6 MIL EUR
5. ČR- Slovensko	8 MIL EUR ²¹

²⁰ INTERREG III (2000-2006). *Europa- Summaries of EU legislation* [online]. 24.11.2005 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/regional_policy/provisions_and_instruments/g24204_en.htm

Iniciativa Interreg IIIA ČR-Bavorsko

Iniciativa Interreg IIIA ČR- Svobodný stát Bavorsko byla vyhlášena 1. července 2004 a disponuje 2 hlavními cíli:

1. Harmonizace rámcových podmínek a řešení problémů způsobených periferní polohou pohraničí,
2. Posílení přeshraničních vztahů v každé strukturální oblasti.²²

Program je složen z 5 základních priorit, jejichž součástí je dalších 9 opatření. Do dotační oblasti této iniciativy spadají tato území: Plzeňský kraj, Karlovarský kraj a Jihočeský kraj mimo okresy Jindřichův Hradec a Tábor, okres Freyung Grafenau, Hof, Cham, Regen, Neustadt an der Waldnaab, Schwandorf, Tischenreuth, Wunsiedel im Fichtelgebirge a města Hof a Weiden. Další Bavorské okresy mohou čerpat omezenou podporu (max. 20% celkových výdajů iniciativy INTERREG IIIA).

Iniciativa ČR- Bavorsko má jako svou součást zřízen Dispoziční fond. Tento fond slouží k podporování menších přeshraničních projektů, které mají za úkol sbližovat obyvatele jednotlivých regionů (výměna studentů apod.). Projekty Dispozičního fondu jsou ohraničeny částkou 1000 Euro pro spodní hranici a 10 000 Euro pro horní hranici finanční náročnosti projektu.

²¹ Kraje a euroregiony se shodly na rozdělení peněz v programu INTERREG IIIA. In: *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 15.7.2004 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2004/Kraje-a-euroregiony-se-shodly-na-rozdeleni-penez-v>

²² INTERREG IIIA Česká republika - Svobodný stát Bavorsko. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/programy-eu/detail?id=3736>

Příklad projektu realizovaného Iniciativou INTERREG IIIA ČR- Svobodný stát Bavorsko²³

Název projektu: Archeopark Netolice: rozvojový projekt česko-bavorské spolupráce

Název programu: INTERREG IIIA Česká republika - Svobodný stát Bavorsko

Priorita: Hospodářský rozvoj

Opatření: Cestovní ruch, volný čas a rekreace

Termín zahájení: 01.02.2006

Termín ukončení: 27.06.2008

Žadatel: Město Netolice

Popis projektu:

Poblíž historického centra Netolic se nachází zaniklé raně středověké hradiště - vrch Na Jánu. Podle výsledků archeologického výzkumu bylo hradiště založeno v 10. století jako správní a vojenské centrum knížecí a královské moci v jižních Čechách a sloužilo do konce 50. let 13. století. Cílem projektu je vytvoření významného produktu cestovního ruchu - archeoparku a rehabilitace této kulturní památky na bývalém přemyslovském hradišti. Aktivitty projektu: dokončení I. etapy opevnění a výstavba strážní věže (rozhledny), uspořádání 14- denního letního česko-bavorského archeologického tábora pro studenty českých a bavorských středních a vysokých škol, 2-denní mezinárodní archeologickou konferenci, vydání naučně populární publikace o archeologických parcích Netolice a Ringelai a natočení dokumentárně propagačního filmu.

²³ Projekty EU. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=20161>

Iniciativa Interreg IIIA ČR- Rakousko

Stejně jako předešlá iniciativa, i tato byla sválena 1. Července roku 2004. Avšak v prioritních cílech se mírně liší. 2 prioritní cíle iniciativy:

1. Vyrovnání rámcových hospodářských a sociálních podmínek a řešení problémů plynoucích z okrajové polohy příhraničních oblastí jako nástroj vytváření integrovaného regionálního hospodářského prostoru,
2. Rozvoj přeshraničních vztahů mezi jednotlivci, organizacemi a institucemi ve všech oblastech společenského života.²⁴

Program je složen ze 6 priorit, jejichž součástí je 14 opatření. Území dopadu iniciativy zahrnuje tyto oblasti: Jihočeský kraj, Vysočina, Jihomoravský kraj, okres Waldviertel, Weinviertel, Mühlviertel, Wiener Umland Nord a samostatně město Vídeň. Také u této iniciativy jsou dále území s omezeným čerpáním finančních prostředků (maximálně 20% prostředků přidělených na rakouskou část iniciativy)

Stejný Dispoziční fond jako v INTERREG IIIA ČR- Svobodný stát Bavorsko, je i v této iniciativě. Slouží stejným způsobem, podporuje stejná témata, rozvržené limitující finanční částky jsou též totožné.²⁵

²⁴ Programy EU. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/programy-eu/detail?id=3737>

²⁵ Programy EU. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/programy-eu/detail?id=3737>

Příklad projektu realizovaného Iniciativou INTERREG IIIA ČR- Rakousko²⁶

Název projektu: Vytvoření sítě golfových klubů v rámci sportovní spolupráce jižní Čechy - Dolní Rakousko

Název programu: INTERREG IIIA Česká republika - Rakousko

Priorita: Přeshraniční organizační struktury a sítě

Opatření: Podpora přeshraničních organizačních struktur a rozvoj sítí

Termín zahájení: 27.03.2006

Termín ukončení: 31.03.2008

Žadatel: Golf Club Mnich

Popis projektu:

Golf Club Mnich ve spolupráci s dalšími partnery připravuje dvouletý projekt, jehož záměrem je vytvoření přeshraniční sítě vzájemné spolupráce v oblasti rozvoje přeshraničních vztahů a golfového sportu mezi českými partnery a partnery z Dolního Rakouska.

Obsahem projektu je založení sítě spolupracujících golfových klubů, podpora jejich činnosti, podpora turnajů za účasti rakouských a českých sportovců, podpora společných marketingových opatření. Předmětem projektu je založení a vybavení kanceláře sdružení golfových klubů, provozní náklady po dobu necelých 2 let trvání projektu, školení a vzdělávání partnerů a společná marketingová opatření - www stránky, propagační materiály, informační brožury, účast na výstavách a veletrzích, inzeráty v médiích, dny otevřených dveří, propagační golfové turnaje pro veřejnost apod.

²⁶ Projekty EU. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=20165>

1.3.3. Evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)

Dne 1. srpna 2007 vstoupilo v platnost Nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). Díky tomuto nařízení vzniklo uskupení členských států, regionů, veřejnoprávních subjektů a sdružení, které mají za cíl rozšířit meziregionální, příhraniční a mezinárodní spolupráci členských států Evropské unie. ESÚS mají právní subjektivitu.²⁷

ESÚS je právní subjekt, který mohou založit členské státy, regionální a místní úřady či další veřejnoprávní subjekty, případně asociace složené z výše uvedených subjektů. Podmínkou je, že tyto subjekty musí být nejméně ze dvou členských států Evropské unie.(BRANDA, 2008)²⁸

Cílem ESÚS je usnadnit a podpořit přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci s výhradním účelem posílení hospodářské a sociální soudržnosti.²⁹

1.3.4. Cíl 3 Evropská územní spolupráce

Pro programovací období 2007-2013 nahradil iniciativu INTERREG III nový cíl hospodářské a sociální soudržnosti, a to Evropská územní spolupráce.

Cíl 3: Evropská územní spolupráce zahrnuje 3 typy programů:

1. Přeshraniční spolupráce - 52 přeshraničních programů spolupráce podél vnitřních hranic EU. Příspěvek ERDF: € 5.6 miliard
2. Nadnárodní spolupráce - 13 programů nadnárodní spolupráce pokrývajících větší oblasti spolupráce, jako je Baltské moře, alpské a středomořské oblasti. Příspěvek ERDF: € 1,8 mld.
3. Meziregionální spolupráce – zahrnuje iniciativu INTERREG IVC a 3 síťové programy (URBACT II, INTERACT II a ESPON). Vztahuje se na všech 27 členských států EU.

²⁷ Evropská seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). *Evropská komise: Regionální politika Inforegio* [online]. 05-09-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/gect/index_cs.htm

²⁸ BRANDA, Pavel. *Evropské seskupení pro územní spolupráci*. Praha: Oeconomia, 2008. ISBN 978-80-245-1425-3.

²⁹ REGULATION (EC) No 1082/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC). In: *Official Journal of the European Union*. 2006. Dostupné z: <http://portal.cor.europa.eu/egtc/en-US/QuickLinks/Documents/Regulation%20%28EC%29%20n%C2%B0%2010822006/EN.pdf>

Poskytují rámec pro výměnu zkušeností mezi regionálními a místními orgány v různých zemích. Příspěvek ERDF: € 445 milionů.³⁰

Pro Českou republiku bylo pro Cíl 3- Evropskou územní spolupráci, příhraniční spolupráci a nadnárodní spolupráci vyčleněno 389 milionů EUR. Pro ostatní programy jsou do rozpočtu zahrnuty příspěvky z fondů EU a členských států, kterých se daný program týká.³¹

Všechny programy OP přeshraniční spolupráce jsou financovány z ERDF (Evropský fond pro regionální rozvoj).

V této práci se autorka specializuje na programy přeshraniční spolupráce, proto je tento program z hlediska zkoumaného území nejdůležitější. Tyto programy jsou spojeny vždy s hraničními regiony NUTS III.

Jde o samostatné dokumenty spravované samostatnými řídicími orgány, zaměřují se např. na následující témata: společný rozvoj a zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím, výstavba a rozvoj hraniční infrastruktury a napojení pohraničí na důležité přeshraniční dopravní osy, spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje, vzdělávání, inovací, kooperace při integraci postižených osob do společnosti, podpora efektivního systému přeshraniční protipožární a protipovodňové ochrany a ochrany před katastrofami, budování čistíren odpadních vod, posílení environmentálního vzdělávání, ochrana a obnova památek, rozvoj cyklistických tras a stezek, hipposteze, turistických a lyžařských stezek a tras, zřizování a činnost turistických informačních center, podpora přeshraniční spolupráce v oblasti rozvoje mezilidských vztahů, společenských, kulturních a volnočasových aktivit apod.³²

³⁰ European Territorial Co-operation. *European Commission: Regional Policy- Inforegio* [online]. [2012] [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/cooperation/index_en.cfm

³¹ Evropská územní spolupráce. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>

³² Evropská územní spolupráce. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>

V důsledku tohoto rozčlenění vznikly pro ČR tyto operační programy Evropské územní spolupráce:

- OP přeshraniční spolupráce ČR- Bavorsko
- OP přeshraniční spolupráce ČR- Polsko
- OP přeshraniční spolupráce ČR- Rakousko
- OP přeshraniční spolupráce ČR- Sasko
- OP přeshraniční spolupráce ČR- Slovensko

Operační program přeshraniční spolupráce ČR- Bavorsko

Program má několik zaměření, jež jsou níže zmíněny ve výčtu prioritních os. Nejdůležitější faktor programu je příhraniční dopad, kdy musí být zřejmé, že obě strany na projektech spolupracovaly. Dále musí být v projektu příjemci z obou zemí, kteří se podílejí na spolupráci alespoň ve dvou z těchto způsobů: společná příprava, společné provádění, společné využívání pracovníků, společné financování.³³

Hlavním cílem evropských programů příhraniční spolupráce je bourání bariér a předsudků v myšlení lidí z obou stran hranice. Ta již nikdy nesmí být zdí oddělující dva světy, naopak by se měla stát jedinečným místem, kde se obě strany setkávají. Programy zaměřené na rozvoj přeshraniční spolupráce mají v česko-bavorském pohraničí dlouhou tradici. Předvstupní program CBC Phare pro Českou republiku byl nastartován právě na česko-německé hranici v roce 1994. Zároveň byly na bavorské straně realizovány programy Iniciativy Společenství INTERREG. Po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 se českobavorská přeshraniční spolupráce dále prohloubila v rámci společného programu INTERREG IIIA. Pro programovací období 2007-2013 byla problematika přeshraniční spolupráce zařazena pod samostatný cíl kohezní politiky EU s označením Evropská územní spolupráce. Dne 24. ledna 2008 byl v Řezně slavnostně spuštěn program Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013, jehož celková alokace z Evropského fondu pro regionální rozvoj činí 115,5

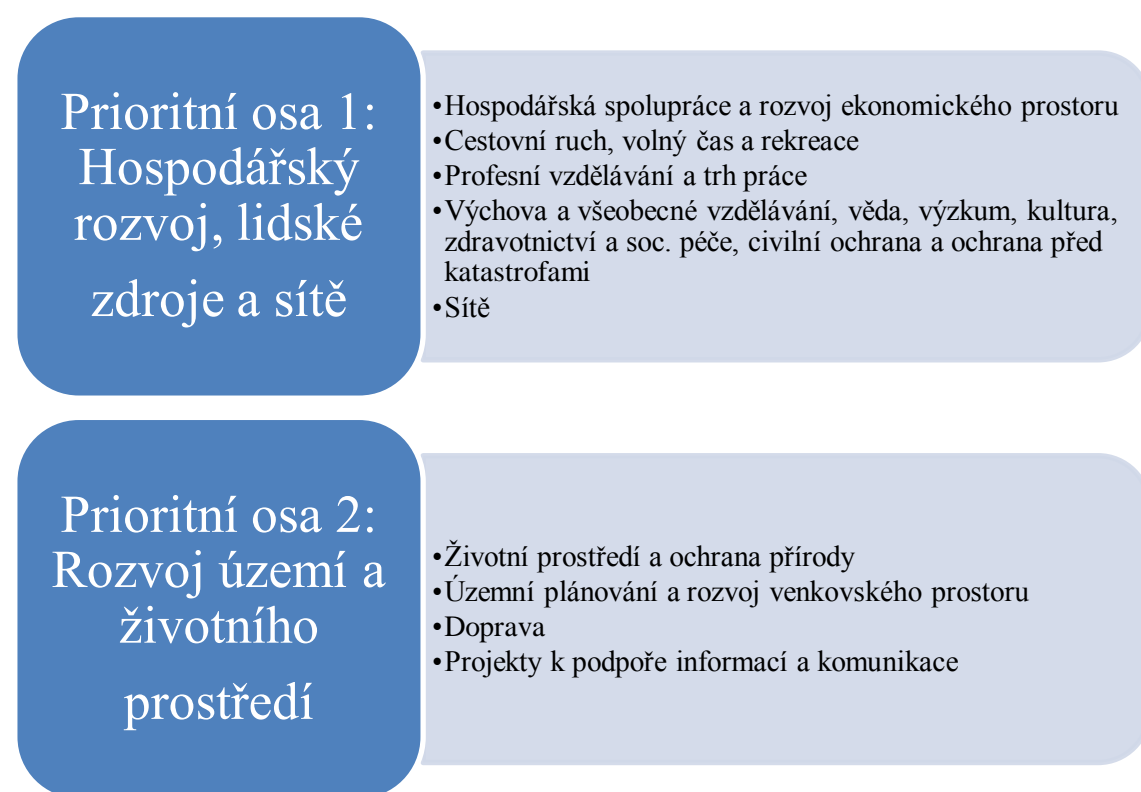
³³ Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2007—2013. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/97b063a5-30de-41c9-a9bb-97aa1de5fd3f/Cil-3-Ceska-republika---Svobodny-stat-Bavorsko-200>

mil. euro. Mám velkou radost, že už v první polovině programovacího období se podařilo dokončit celou řadu kvalitních společných projektů. [Jankovský]³⁴

Takto shrnul první polovinu programovacího období ministr pro místní rozvoj Ing. Kamil Jankovský.

Operačnímu programu přeshraniční spolupráce ČR- Bavorsko byly vytyčeny 2 prioritní osy s devíti oblastmi podpory. Viz tabulka č.2:³⁵

Tab. č. 2: Prioritní osy OP Přeshraniční spolupráce ČR-Bavorsko

Zdroj: *CÍL 3 – program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013 BILANCE POLOČASU 2010* [online]. 2010[cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/43/438de50a-1fdc-4846-ba03-736765cd1f52.pdf>

³⁴ *CÍL 3 – program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013 BILANCE POLOČASU 2010* [online]. 2010[cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/43/438de50a-1fdc-4846-ba03-736765cd1f52.pdf>

³⁵ *CÍL 3 – program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013 BILANCE POLOČASU 2010* [online]. 2010[cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/43/438de50a-1fdc-4846-ba03-736765cd1f52.pdf>

Na prioritní osu 1 je z fondů EU vyčleněno 72,2 mil. €, tj. 62,5 % a na prioritní osu 2 je z fondů EU vyčleněno 43,3 mil. €, tj. 37,5 %.³⁶

Operační program přeshraniční spolupráce ČR- Rakousko

Tento operační program má územní rozvržení na území ČR: Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj a Vysočina. Na území Rakouska je to: Waldviertel, Weinviertel, Wiener Umland Nordteil, Mühlviertel a město Vídeň (viz příloha č. 1). Úřad spolkové vlády Dolního Rakouska a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR jsou řídicími orgány pro tento operační program.³⁷

OP je rozdělen do 3 prioritních os. Jsou jimi:

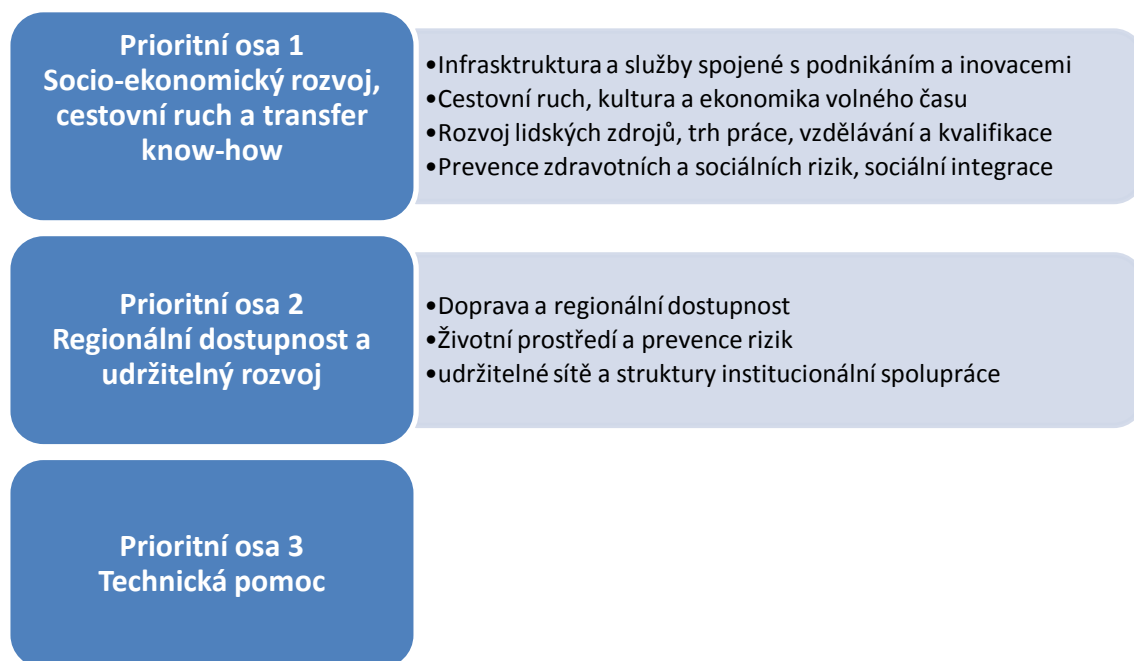
1. Socioekonomický rozvoj, cestovní ruch a transfer knowhow-z fondů EU vyčleněno 51,8 mil. €, tj. 48,2 % OP ČR - Rakousko
2. Regionální dostupnost a udržitelný rozvoj-z fondů EU vyčleněno 49,2 mil. €, tj. 45,8 % OP ČR - Rakousko
3. Technická pomoc- z fondů EU vyčleněno 6,4 mil. €, tj. 6,0 % OP ČR - Rakousko³⁸

³⁶ Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2007—2013. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/97b063a5-30de-41c9-a9bb-97aa1de5fd3f/Cil-3-Ceska-republika---Svobodny-stat-Bavorsko-200>

³⁷ Cíl Evropská územní spolupráce Rakousko - Česká republika 2007—2013. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/9b7e80b6-edf1-4526-9047-f39f0fa833b6/Cil-Evropska-uzemni-spoluprace-Rakousko---Ceska-re>

³⁸ <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/9b7e80b6-edf1-4526-9047-f39f0fa833b6/Cil-Evropska-uzemni-spoluprace-Rakousko---Ceska-re>

Tab. č. 3 :Prioritní osy OP příhraniční spolupráce ČR- Rakousko:

39

Zdroj: Priority programu. *European territorial Co-operation Austria- Czech republic 2007-2013* [online]. [2012] [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: http://www.at-cz.eu/at-cz/cz/1-2_priority.php

1.4. Euroregiony

Tyto nadnárodní typy svazků, sdružení měst, obcí, vznikly za primárním účelem odstraňování meziregionálních disparit na obou stranách hranice. Dalším cílem je podpora a realizace projektů mezi oběma spolupracujícími stranami a odstranění rozdílů v životní úrovni občanů, které vznikly např. politickou izolací, jako je příklad železné opony. Euroregiony se podílejí nejen na návrzích projektů realizovaných na daném přeshraničním území, ale také spolupracují na pořádání a vytváření nejrůznějších kulturních, sportovních a společenských akcích a podporují cestovní ruch v daném Euroregionu. Za vznik těchto meziregionálních uskupení rozhodně přispívá fakt, že příhraniční území patří k nejméně rozvinutým oblastem státu. Díky Evropské unii se však ráz těchto území začal rychle měnit a je vynaloženo velké úsilí ať ze strany státu, Evropské unie nebo oblastí samotných na rozvoj a znovuoživení těchto po mnoho let zapomenutých území. První euroregiony začaly v EU vznikat již v padesátých letech

³⁹ Priority programu. *European territorial Co-operation Austria- Czech republic 2007-2013* [online]. [2012] [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: http://www.at-cz.eu/at-cz/cz/1-2_priority.php

minulého století a v současné době existuje 180 takových celků, z nichž většina je členem již zmiňované Asociace evropských přeshraničních regionů AGEG. Některé euroregiony nejsou složeny výhradně ze států Evropské unie, členy takovýchto uskupení mohou být i země, které s členským státem pouze sousedí. Díky důležitosti a potřebnosti rozvoje příhraničních území, jsou projekty realizované euroregiony rozsáhle dotovány z fondů Evropské unie.⁴⁰

České euroregiony

Česká republika je v současné době tvořena třinácti euroregiony, které pokrývají území větší než polovina území ČR (viz příloha č. 2). Jsou to Elbe-Labe, Erzgebirge-Krušnohoří, Egrensis, Bayerischer Wald-Šumava-Mühlviertel, Silva Nortica, Weinviertel-Pomoraví-Záhorie, Bílé Karpaty, Beskydy, Těšínské Slezsko, Silesia, Praděd, Glacensis a Nisa.

Nejúspěšnějším je jeden z nejstarších euroregionů, a to Nisa, vzniklý již v roce 1991. NA území tohoto euroregionu bylo realizováno 2 500 projektů v hodnotě přes 300 000 000 EUR.⁴¹

Všechny právní předpisy a ustanovení funkce euroregionů jsou uvedeny ve Stanovách Asociace euroregionů České republiky.

1.4.1. Euregion Silva Nortica

Euroregion Silva Nortica se skládá z Jihočeského kraje (Česká republika) a Waldviertelu (Dolní Rakousko) a byl založen 28. 5. 2002 v Hospodářském parku Gmünd/České Velenice. Samotnému založení však předcházela Dohoda o spolupráci mezi regiony z 13. 4. 2000. Silva Nortica má dvě části- českou a rakouskou. Českou stranu zastupuje sdružení právnických osob Jihočeská Silva Nortica a zahrnuje okolo 50 měst, obcí a dalších právnických osob, což je při sečtení obyvatel více než 260 tisíc lidí. Mezi největší města patří České Budějovice, Písek, Tábor, Milevsko, atd. Toto sdružení se primárně orientuje na přeshraniční spolupráci s Dolním Rakouskem. Sídlo se nachází

⁴⁰ Euroregiony. *Evropská komise: Evropská unie v České republice* [online]. 23/08/2007 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm

⁴¹ Euroregiony. *Evropská komise: Evropská unie v České republice* [online]. 23/08/2007 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm

v Jindřichově Hradci. Rakouskou část zastupuje sdružení EU Plattform Pro Waldviertel, založené dne 22. 2. 1995. Toho dolnorakouské sdružení zahrnuje 70 členských obcí a měst (přes 200 tisíc obyvatel) a zástupce všech politických stran zákonodárných institucí. Sdružení má prakticky stejné poslání jako jeho český protějšek.⁴²

Silva Nortica si vytyčil několik hlavních cílů pro léta 2007-2013, kde jsou konkretizovány a blíže specifikovány cíle prioritních os OP přeshraniční spolupráce Česká republika- Rakousko. Mezi základní strategie patří: plánování a infrastruktura, hospodářská centra a zaměstnanost a život v regionu. Tyto cíle jsou dále rozčleněné na menší a konkrétnější, primárně jde vždy o správné využívání projektů EU, prohloubení spolupráce mezi regiony a vytvoření užšího meziregionálního propojení.⁴³

Logo Silva Nortica (viz příloha č. 3) představuje spojení dvou regionů- Jihočeského kraje a Waldviertelu, proto je zobrazen vodou (rybník) a stromem (Wald). 9 hvězd symbolizuje 9 okresů (5 rakouských a 4 české).⁴⁴

1.4.2. Euroregion Bayerischer Wald/Šumava/Mühlviertel

Toto společenství regionů bylo založeno v březnu roku 1993. Na české straně je to Euroregion Šumava, čítající 125 členských měst a obcí. Zahraničními partnery jsou Euroregion Bayerischer Wald – Unterer Inn za Bavorsko a Regionalmanagement Mühlviertel za Horní Rakousko. Hlavními činnostmi Euroregionu jsou např.: zkvalitnění a koordinace přeshraniční spolupráce, reprezentace regionu, výměna informací, správa Dispozičního fondu OP příhraniční spolupráce ČR- Svobodný stát Bavorsko v regionu Šumava a účast na tvorbě strategií rozvoje a programů EU.⁴⁵ Hlavním orgánem sdružení je trilaterální schůze euroregionu, kde jsou zastoupeny všechny partnerské strany. Schůze se postupně pořádají střídavě v každé z partnerských zemí.⁴⁶

⁴² *Strategie Euroregionu Silva Nortica 2007-2013* [online]. 2006[cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/userfiles/file/strategie-ersn.pdf>

⁴³ *Strategie Euroregionu Silva Nortica 2007-2013* [online]. 2006[cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/userfiles/file/strategie-ersn.pdf>

⁴⁴ Základní informace o ERSN. *Euroregionu Silva Nortica* [online]. [2012] [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/cs/section-1/zakladni-informace-o-ersn.htm?sub=2>

⁴⁵ Euroregion Šumava. *Euroregion Šumava Jihozápadní Čechy* [online]. © 2007-2012 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.euregio.cz/euregio/index.php?page=30&lang=cz&sm=1>

⁴⁶ Euroregion Šumava. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/mesta-a-obce/sdruzeni-obci/euroregion-sumava/>

2. Cíl a metodika práce

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zmapování vývoje Jihočeského kraje, Svobodného státu Bavorska, Horního a Dolního Rakouska od počátku železné opony až po současnou spolupráci, s nastíněním další možné kooperace mezi regiony. Autorka se bude zabývat možnostmi přeshraniční spolupráce, jejím historickým vývojem, který je spojen s působením Evropské unie jakožto orgánu usilujícího o podporu přeshraniční spolupráce. Součástí práce bude zmapování vývoje a současné situace Jihočeského kraje jako partnera ostatních zkoumaných regionů předložená na ukázce konkrétních projektů. Dále autorka zpracuje dotazník týkající se příhraničního města a spokojenosti obyvatelstva s dosavadním vývojem. Posledním krokem je představení Strategie pro odstranění důsledků železné opony, jež má být hlavní budoucí vizí Jihočeského kraje pro rozvoj příhraniční oblasti, která je znevýhodněná svou polohou a historickými událostmi.

Hypotézy

Meziregionální spolupráce zkoumaných regionů se bude prohlubovat a území bývalé železné opony se bude oživovat pomocí jednotlivých revitalizačních projektů.

Obyvatelům zkoumaných příhraničních měst revitalizace pohraničí přispěje a zlepší kvalitu jejich dosavadního života.

Metodika práce

Metodiku pro vypracování bakalářské práce byla následující. Nejdříve byly studiem odborné literatury zabývající se dotčeným tématem a problematikou a následnou literární rešerší získány potřebné informace pro vytvoření teoretické části práce. Výzkumné metody při práci s textem jsou historická a deskriptivní. Dále byla posouzena stávající spolupráce Jihočeského kraje s ostatními sousedícími regiony studiem dosavadních provedených, nebo i nově vznikajících projektů. Následně byl proveden výzkum spokojenosti obyvatelstva příhraničních oblastí pomocí

dotazníkového šetření. Pro dotazník byla zvolena věková skupina 18-65 let, to jsou dospělí produktivní jedinci, kterých se problematika týká nejvíce.

Z dotazníků byly získané výsledky uspořádány do grafů. Ze získaných grafů byla provedena dedukce a zpracování výsledků, které byly porovnány s plánovanými projekty Jihočeského kraje. Nakonec byl ze získaných výsledků utvořen závěr.

3. Zahraniční spolupráce Jihočeského kraje

Zahraniční spolupráce Jihočeského kraje vyplývá primárně z geografické polohy. Dvěma jedinými zahraničními sousedy JČK jsou Spolková republika Německo a Rakousko. Přímé hraniční regiony těchto zemí jsou vládní kraj Dolní Bavorsko (Německo) a Dolní a Horní Rakousy (Rakousko). Vývoj této spolupráce je do jisté míry přirozený díky historickému vývoji a stále více se prohlubující snaze Evropské unie o propojení sousedících přeshraničních regionů. První strategie rozvoje zahraničních vztahů Jihočeského kraje byla utvořena již v roce 2001, kdy JČK vznikl. Mezi prioritní cíle přeshraniční spolupráce s výše zmíněnými regiony patří rozvoj propagace v oblasti cestovního ruchu, podpora eurokoridoru Sever-Jih, další dopravní projekty, oblasti vzdělávání, kultury a posílení významu spolupráce regionů na přeshraniční úrovni v rámci Evropy. JČK podporuje řadu projektů vztahujících se k problematice přeshraniční spolupráce, např. je členem Spolu pro podporu Institutu regionů Evropy. Dalším krokem pro prohloubení zahraniční spolupráce bylo založení stálé kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu. Další regiony, s nimiž JČK spolupracuje, jsou Kanton Bern (Švýcarsko), Košický samosprávný kraj (Slovenská republika), region Bretaň (Francie), město Lethbridge ve státě Alberta v Kanadě.⁴⁷

3. 1. Společnost tří zemí

Společnost byla založena v roce 1996 se sídlem v Pasově Jihočeským krajem, Horním Rakouskem a Dolním Bavorskem s cílem na podporu navazování a rozšiřování kontaktů a spolupráce mezi uvedenými regiony. Mezi hlavní priority Společnosti patří podpora akcí a neinvestičních projektů zaměřených na mládež, vzdělávání, kulturu, sociální péči a další oblasti, které nejsou dostatečně podporovány z jiných zdrojů či programů. Společnost tří zemí má statut neziskové právnické osoby, nemá žádný vlastní administrativní aparát a veškeré funkce ve Společnosti jsou výlučně funkcemi čestnými. Předseda společnosti je v současné době Dr. Ludwig Scharinger (honorární konzul České republiky v Horním Rakousku), zvolený v březnu 2012, v rámci rotačního

⁴⁷ Oficiální stránky Jihočeského kraje. *Jihočeský kraj* [online]. (C) 2011 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=14&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=14&par[lang]=CS)

systemu této funkce. Místopředsedy jsou DDR. Axel Diekmann (majitel Neue Presse Verlags GmbH Pasov) a RNDr. Jan Zahradník (bývalý hejtman Jihočeského kraje). Členem společnosti se může stát firma, organizace nebo významná osobnost ze všech tří regionů.⁴⁸

Každý rok společnost vybírá ze zaslaných projektu ty, které jsou následně podpořeny finanční částkou. V roce 2011 bylo z 20 došlých projektů vybráno 14, které byly podpořeny. Sou to například:

- Biskupské gymnázium J. N. Neumanna - Zpěv spojuje České Budějovice - Pasov – Freistadt - 20 000,-
- Občanské sdružení České Budějovice - Pasov - Setkání přátel OS České Budějovice - Pasov a BBG Pasov s přáteli z Freistadtu v lomu u Kosova - 10 000,-
- Svaz důchodců ČR - Městská organizace České Budějovice, o. s. - Poznáváme Dolní Bavorsko - 15 000,-
- Energy Centre České Budějovice - Welios - přeshraniční enviromentální výchova bez jazykových bariér - 10 000,-
- Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích - Goethe-Zentrum - Klaunská zkouška - 5 000,-⁴⁹

3. 2. Současné projekty spolupráce JČK se zkoumanými regiony

V současné době se Jihočeský kraj věnuje několika přeshraničním projektům. Jedná se o mnoho různých forem příhraniční spolupráce pomocí projektů.

Kulturní most

Jedním z dílčích projektů je i projekt Kulturní most, který spolupracuje a je propojen s projektem Porta culturae, který zahrnuje na české straně Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj a kraj Vysočina, na rakouské straně Dolní Rakousy. Projekt byl financován z OP přeshraniční spolupráce Česká republika- Rakousko 2007-2013.

⁴⁸ Oficiální stránky Společnosti tří zemí. *Společnost tří zemí* [online]. © 2009 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: http://www.s3z.eu/?cz_profil-spolecnosti,9

⁴⁹ Oficiální stránky Společnosti tří zemí. *Společnost tří zemí* [online]. © 2009 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: http://www.s3z.eu/?cz_podporene-projekty,18

Kulturní most započal v říjnu 2008 a je neinvestičním projektem, který byl vybrán v rámci Programu „Evropská územní spolupráce Rakousko-Česká republika 2007-2013“ a je spolufinancován Evropským fondem pro regionální rozvoj (ERDF). Hlavním cílem tohoto projektu je propojení dvou kulturních oblastí a překlenutí hranic zemí. Projekt vychází z již existující Dolnorakouské kulturní sítě Kulturvernetzung Niederösterreich. Iniciátor tohoto projektu je Bazilika o.p.s., projekt ve spolupráci s KV NÖ nechal vzniknout Ing. František Štangel, radní Jihočeského kraje pro oblast kultury, památkové péče a cestovního ruchu. Stejně jako na rakouské straně, i na české vznikla kompletní databáze kulturních subjektů a kalendář kulturního zážitkových aktivit. Kulturní most je prostředkem pro vzájemnou komunikaci kulturních subjektů v obou regionech a jejich následnou propagaci. Aktéři v oblasti kultury získaly mnoho možností, jak využít svůj potenciál i za hranicemi regionu. Celkový rozpočet projektu je 9 860 000 Kč a doba trvání je od října 2008 do 31. května 2011. Projekt Kulturní most stále funguje se svou velice rozvětvenou internetovou databází dodnes.⁵⁰

Dispoziční fond – program přeshraniční spolupráce, Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko, region Šumava

Dispoziční fond je součástí OP přeshraniční spolupráce ČR- Svobodný stát Bavorsko 2007-2013 a navazuje na úspěšné projekty tohoto území realizované v dřívějších letech za podpory prostředků Evropské unie, kterými byly program Iniciativy Společenství INTERREG IIIA a Phare CBC. Cílem tohoto fondu je zmírnění okrajového charakteru tohoto území, zlepšení kvality života, rozvoj hospodářského potenciálu příhraničních regionů, využití cestovního ruchu a prohloubení spolupráce na obou stranách regionu. Podporované projekty mohou mít maximální výdaje 25 000 EUR, z nichž výše dotace nesmí přesáhnout 85% celkových výdajů projektu. Doba trvání projektu je maximálně 18 měsíců. Fond podporuje především malé neinvestiční přeshraniční aktivity a malé investiční projekty. Fond má několik typů podporovaných projektů, jsou to: kulturní výměny, místní demokracie, lidské zdroje, plánovací a rozvojové studie, hospodářský rozvoj, cestovní ruch, životní prostředí, marketing a komunikace, spolupráce institucí,

⁵⁰ Tisková zpráva zahájení projektu Kulturní most. 2008. Dostupné z: http://www.kulturni-most.cz/media/kestazeni/Tiskova_zprava_zahajeni_projektu_2008.pdf

informační značení, značení a vybavení turistických stezek, malé projekty v oblasti životního prostředí, obnova a výstavba malých památníků, plánovací a rozvojové studie.⁵¹

Fond malých projektů

Tento fond, stejně jako výše uvedený dispoziční fond se inspiroval a byl odvozen z Iniciativy INTERREG IIIA. Na spolupráci Jihočeského kraje s Horním a Dolním Rakouskem bylo vyčleněno přibližně 9 milionů Kč ročně na období 2008-2014. Správcem a administrátorem fondu je sdružení Jihočeská Silva Nortica. Při administraci sdružení spolupracuje s regionálními rozvojovými agenturami RERA v Českých Budějovicích a RRA Šumava ve Stachách. Fond podporuje primárně malé neinvestiční projekty „people-to-people“ a malé infrastrukturní projekty. Stejně jako u Dispozičního fondu je doba trvání projektu 18 měsíců a výše poskytované dotace je maximálně 85% rozpočtu projektu. Fond má mnoho podporovaných aktivit, např.: obnova kulturního bohatství, modernizace infrastruktury cestovního ruchu, podpora přeshraniční spolupráce, rozvoj turistiky a zlepšení turistických tras a značení, zlepšení životního prostředí atd. Pro zpracovávání žádostí byly vytvořeny 2 regionální monitorovací výbory. Jeden je pro Jihočeský kraj a Horní Rakousko, druhý pro Jihočeský kraj a Dolní Rakousko.⁵²

Projekt „Meziregionální mobilita – mobilita bez hranic“

Projekt byl schválen 15. 12. 2009 Monitorovacím výborem ve Vídni. Tento projekt je dopravního charakteru a do jeho financování je zapojen Jihočeský kraj a Dolní Rakousko. Hlavními aktivitami projektu jsou následující témata: dopravní platforma (workshopy, konference, výměna zkušeností v oblasti dopravní infrastruktury a cestovního ruchu), rozvoj mobility (zvýšení zájmu o veřejnou dopravu), zpracovávání studií a projektů zaměřených na rozvoj dopravní infrastruktury (návrh vytvoření systému MHD České Velenice- Gmünd), marketing a publicita projektu (letáky, reklama), řízení projektu (týmem Euroregion Silva Nortica a projektovým

⁵¹ *Dispoziční fond: program přeshraniční spolupráce Cíl 3- Česká republika- Svobodný stát Bavorsko.* 2010[cit. 2012-04-24].

⁵² Euroregion Silva Nortica. *Základní informace o FMP* [online]. 2007 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/cs/section-43/zakladni-informace.htm?sub=3>

managementem Waldviertel, zástupci Jihočeského kraje a Spolkové země Dolní Rakousko.⁵³

Projekt „QUALIST - Zlepšení kvality života v malých městech“

V současné době je jedním z velmi diskutovaných problémů pokles počtu obyvatel v malých městech. Tato problematika zasahuje i regiony Waldviertel (Rakousko), Jižní Čechy (Česká republika) a Horní Lužice/ Dolní Slezsko (Německo). Klesání demografické křivky zapříčiňuje oslabení regionu, jak ve snížení finančních příspěvků, tak odchodem kvalifikovaných pracovníků nebo snížením potenciálu využití veřejné infrastruktury. Dalšími dopady jsou také ztráta kvality bydlení a konkurenceschopnosti zmiňovaných regionů. Tento projekt si stanovil hlavní cíl, a to rozvoj a zavádění opatření ke zpomalení tohoto trendu ve vybraných regionech. Tento proces je dlouhodobý, a s účinností se může počítat až za několik let. Projekt také reaguje na skutečnost, že 20% Evropanů žije ve městech s méně než 30 tisíci obyvateli, takže negativní dopady demografických změn musí mít postupy na jejich regulaci. Proto výsledky tohoto projektu budou použity jako koncept, dle kterého bude možno postupovat při řešení obdobné problematiky v jiných malých městech střední Evropy.⁵⁴

Konkretizované cíle projektu jsou rozděleny do tří hlavních tematických oddělení, která se dále větví na specifitější úkoly. Jsou to:

- Demograficky orientovaná revitalizace center malých měst (návrhy na zvýšení atraktivity malých měst, návrh koncepce “Vize malého města ve střední Evropě roku 2020“, atd.)
- Demograficky orientovaná koncepce mobility malých měst (model dopravního centra malých měst ve střední Evropě, “Koncepce mobility malých měst ve střední Evropě 2020“, atd.)

⁵³ Euroregion Silva Nartica. *Meziregionální mobilita- mobilita bez hranic* [online]. 2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/cs/section-24/meziregionalni-mobilita-mobilita-bez-hranic.htm?sub=6>

⁵⁴ Qualist. *Oficiální stránky projektu Qualist* [online]. (c) 2010 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: http://qualist.eu/cz/about_introduction.html

- Zacílení (lokace) informací / prezentační systém (vývoj a implementace prezentačních nástrojů ke zlepšení informovanosti, Implementace modelu “Velvyslanci regionů s malými městy“, atd.)⁵⁵

Evropský region Dunaj-Vltava

Intenzivní více než 15 let trvající spolupráce Bavorska, Rakouska a České republiky zapříčiňuje postupné smazávání státních hranic, hranic mezi občany, regiony a namísto toho dává vzniknout společnému středoevropskému regionu. Podpora přeshraniční spolupráce a velký počet projektů realizovaných na tomto území svědčí o zájmu o spolupráci mezi sousedními regiony napříč jednotlivými státy. Území Dolního a Horního Rakouska, Bavorska a Čech má dobrou pozici jako trilaterální evropský region a jako atraktivní hospodářský životní prostor.⁵⁶

Analyzovaná oblast území zahrnuje část tří států a součástí jsou územní korporace rozdílných úrovní. Je to Plzeňský kraj, Jihočeský kraj a Vysočina v České republice, Spolková země Horní Rakousy a části spolkové země Dolní Rakousy (okresy, které náleží k Waldviertelu a Mostviertelu) v Rakousku a Bavorské vládní okresy Horní Falc, Dolní Bavorsko a hornobavorský okres Altötting v Německu. Charakteristickými rysy, které představují základ pro společnou strategii Evropského regionu Dunaj Vltava, jsou poloha mezi metropolitními regiony, Dunaj, resp. Vltava, rozmanité oblasti kulturní krajiny a rozsáhlá chráněná území, historická města, společná historie, velký význam malých středních podniků jako určujícího prvku v celém EDV, mnoho inovativních, středně velkých podniků s místní tradicí, dobře fungující klastry (částečně již působící přeshraničně), technologická a inovativní centra, silný růst v sektoru služeb. Současné trendy utvářející prioritní cíle EDV jsou demografické změny (pokles porodnosti, stárnutí populace apod.), globalizace, neustále narůstající potřeba energie, zvětšování významu zdraví a „New Work“ (úbytek „jednoduchých“ prací a nárůst podílu „kognitivní práce“). Důležitým úkolem EDV je také navázání kontinuity s dalšími evropskými strategiemi. Hlavní strategií je Evropa 2020, která je základem všech programů pro období 2014-2020. Další strategií důležitou pro vývoj EDV je Strategie Evropské unie pro Podunají (Dunajská strategie EU) a Strategie pro odstranění důsledků

⁵⁵ Qualist. *Oficiální stránky projektu Qualist* [online]. (c) 2010 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: http://qualist.eu/cz/about_objectives.html

⁵⁶ Brožura "Vznik Evropského regionu Dunaj-Vltava". 2010 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.evropskyregion.cz/xbcr/SID-5F932CC7-E3B1F11E/newsletter.pdf>

železné opony, která bude rozvedena v další kapitole. Klíčové cíle Evropského regionu Dunaj-Vltava jsou rozděleny do čtyř tematických celků. Jsou to:

- EDV- region s budoucností pro obyvatele
- EDV jako atraktivní prostor pro život a hospodářskou spolupráci v „silovém poli“ čtyř metropolitních regionů
- EDV jako silný partner evropské politiky
- EDV jako učící se a dynamický region

Akční program EDV je rozčleněn na 3 priority, 8 perspektivních oblastí a 26 oblastí aktivit. Prioritami jsou Inovace a růst, Udržitelnost a kvalita života a Rozmanitost a setkávání. Každá z nich má své perspektivní oblasti, v nichž jsou dále rozvedeny a konkretizovány dílčí témata dané problematiky.⁵⁷

K samotnému založení Evropského regionu Dunaj- Vltava dojde 30. Června 2012.

3.3. Strategie pro odstranění důsledků železné opony

Iniciativa Jihočeského kraje o vytvoření podporovaného území s jakýmsi historickým traumatem vznikla v roce 2009, v době českého předsednictví (s mottem „Evropa bez bariér“), v době 20. Výročí pádu železné opony a Berlínské zdi a 5. Výročí rozšíření EU o země bývalého východního bloku. Strategickými cíli této iniciativy byly především tato témata: překonání stereotypu dnešního vnímání území podél železné opony jako periferií dvou sousedních členských států ve prospěch společného rozvoje, odstranění bariéry přeshraniční mobility, vytvoření právního rámce umožňujícího efektivnější společné provozování veřejných služeb, motivace obnovy přeshraničních komunit a překonávání jazykových a kulturních bariér způsobených rozdělením Evropy.⁵⁸

„EU strategie pro odstranění důsledků železné opony“ byla vytvořena k revitalizaci vztahů a přirozených vazeb, které byly pošramoceny, nebo skoro odstraněny v důsledku druhé světové války a následné studené války. Další důležitou složkou aktivit Strategie je bezpochyby odstraňování disparit vzniklých na tomto území a naopak zvyšování soudržnosti regionů, které byly po dlouhá léta odloučeny nepropustnou hranicí.

⁵⁷ *Plán strategií a opatření pro Evropský region Dunaj-Vltava: shrnutí*. 22.3.2012.[cit. 2012-04-26]

⁵⁸ *Strategie EU pro odstranění důsledků železné opony: Iniciativa Jihočeského kraje a dalších "regionů železné opony"*. 2009[cit. 2012-04-26]

Iniciátoři strategie nazvali tento proces za odstraňování „jizev historie“. Celý koncept strategie souvisí se samou podstatou Unie jako prostředí Evropy bez hranic, bez bariér, jakožto heslo českého předsednictví EU (vznik Iniciativy Strategie pro odstranění důsledků železné opony).⁵⁹

Návrh okruhů opatření strategie byl vypracován s důrazem na výše zmíněné hlavní cíle a potřeby traumatizovaného území. Za základní princip v procesu odstraňování důsledků železné opony je přístup k území. Musí se k dotčeným regionům přistupovat tak, jako by hranice vůbec neexistovala. Prvním předpokladem pro úspěšné splnění strategie je překonání všech stereotypů na obou stranách hranice. Na území jednotlivých státních celků platí často zákonná povinnost meziregionální koordinace územních plánů a strategických rozvojových dokumentů, pro přeshraniční území to platí pouze omezeně. Změna tohoto zavedeného systému by měla velice pozitivní dopad na celé pohraniční území všech zapojených států. Dalším z klíčových bodů v tomto procesu je obnova přeshraničních komunit, které byly druhou světovou válkou a následnou komunistickou diktaturou zničeny. Společné provozování služeb, překonání jazykových a kulturních bariér, znovu přivést investice do infrastruktury, rozvoj malého a středního podnikání a služeb – to jsou cíle Iniciativy.⁶⁰

Strategie byla představena na mezinárodní konferenci v Bruselu, 30. 6. 2011, jako součást hlavních cílů nově vznikajícího Evropského regionu Dunaj- Vltava. Další prvky strategie se nacházejí v Plánu strategií a opatření EDV. Všechny cíle Strategie jsou pro další rozvoj přeshraniční spolupráce a vývoj Evropského regionu Dunaj- Vltava nezbytné a jejich splněním vznikne jednotné, silné a ucelené území, které svou vyspělou strukturou bude moci konkurovat ostatním regionům Evropy, jakožto region, pro který neplatí státní hranice, ale který se řídí výhodami přeshraniční spolupráce.

⁵⁹ Kancelář Jihočeského kraje v Bruselu. *Oficiální stránky kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu* [online]. © 2008 [cit. 2012-04-27]. Dostupné z: <http://www.southbohemia.eu/?strategie-eu-pro-odstraneni-dusledku-zelezne-opony,1236>

⁶⁰ *Strategie EU pro odstranění důsledků železné opony: Iniciativa Jihočeského kraje a dalších "regionů železné opony"*. 2009[cit. 2012-04-26]

4. Výsledky a diskuze

Výsledky

Autorka k výzkumu použila metodu dotazníkového šetření (viz příloha č. 4). Dotazník zodpovědělo 122 respondentů, kteří žijí v příhraničních městech Jihočeského kraje, a to ve Volarech nebo v Kaplici. Obě města jsou od hranic vzdálena cca do 20 km od státní hranice se Spolkovou republikou Německo (Volary) a s Rakouskem (Kaplice). Výsledky výzkumu jsou zaneseny do grafů, které jsou součástí příloh.

Věk respondentů byl téměř vyrovnaný, 48% dotazovaných uvedlo věk 18-26 let (studenti, mladý produktivní věk), 52% uvedlo 27-65 let (produktivní věk).(viz příloha č. 5)

Výzkum byl prováděn v Kaplici a ve Volarech. Přes stejný strávený čas v obou městech, respondentů z Kaplice bylo 60%, z Volar 39% a z jiného města 1%. Respondenti z jiného města do dalšího výzkumu zahrnuti nebyli, vzhledem k možnému zkreslení výsledků.(viz příloha č. 6)

Většina odpovídajících uvedla, že pociťují, že žijí v příhraničí. Bylo to 60 %. Dle dalších rozvíjejících otázek se autorka práce snažila tento pocit blíže specifikovat. V osobních rozhovorech s respondenty mnozí svůj pocit zdůvodnili spíše historickými událostmi a pocitem odtržení, okrajovosti vůči zbytku republiky.(viz příloha č. 7)

Příhraniční města mají dle autorky několik rysů podobnosti. Jedním z nich je bezpochyby menší sociální vybavenost a menší ruch města, byť stejně velkého ale v jiné části republiky. Na otázku, zda respondentům připadá jejich město dostatečně sociálně vybavené, pouhých 55 % vybralo možnost NE. Tento výsledek byl mírně překvapivý. Autorka soudí, že zbylých 45%, téměř polovina respondentů, je se službami a ostatní vybaveností smířena a naučila se se zmenšenou nabídkou žít.(viz příloha č. 8)

Co se týče nedostatků zkoumaných měst, každé se potýká s trošku jinou omezeností. Jednu položku však v dotazníku uvedla většina, 39%, a to pracovní místa. Tento problém je spojený právě s neatraktivností zkoumaného území. Dále občané nejvíce postrádají centra pro mládež a mateřská centra.(viz příloha č. 9)

Na otázku, zdali je město, ve kterém respondenti žijí, turisticky atraktivní, 62% odpovědělo, že NE (viz příloha č. 10). Obě města přitom dle autorčina názoru mají turistům co nabídnout, ale je zde viditelný nezájem o rozvíjení cestovního ruchu. Doplnující otázka, o specifikaci turisticky zajímavých věcí, které městu chybí, respondenti odpovídali téměř vyrovnaně. Ve Volarech nejvíce chybělo nedávno zrušené kino, v Kaplici by zase obyvatelé uvítali divadlo, i když jedno putovní divadlo do Kaplice dojíždí. V obou městech se obyvatelé téměř shodli, 22% respondentů odpovědělo, že jim chybí volnočasové aktivity, typu bazén atp. Místa, ve kterých se mohou obyvatelé sdružovat a trávit společně čas.(viz příloha č. 11)

Téměř polovina respondentů, 46%, dojíždí za prací nebo za školou mimo místo svého bydliště (viz příloha č. 12). Z dojíždějících potom 73% v rámci Jihočeského kraje (53% do 10 km od místa bydliště). Pouze 9% dojíždí do zahraničí. Toto procento je velmi zajímavé, vzhledem k velmi malé vzdálenosti od hranic, a k mnohem lepším platovým podmínkám v zahraničí.(viz příloha č. 13)

Další vývoj měst by podle obyvatel měl směřovat spíše k turistické oblasti. Odpovědělo tak 32% respondentů. 29% respondentů také uvedlo průmyslové směřování vývoje města, ale vždy výběr této možnosti argumentovali touhou po zlepšení situace zaměstnanosti.(viz příloha č. 14)

Na otázku Kdybyste měli možnost, změnili byste místo svého bydliště, pouze 52% obyvatel uvedlo, že NE (viz příloha č. 15). Toto zjištění, že téměř polovina nežije v městě svého bydliště ráda, je alarmující. Naznačuje tak trend dalšího vyliďňování pohraničních oblastí. 34% by se odstěhovalo do Německa nebo do Rakouska, 46% by zůstalo na území České republiky a zbylých 20% uvažuje o jiném místě pro další život.(viz příloha č. 16)

Diskuze

Z dotazníku vyplývá několik problémů, které obyvatelé příhraničních měst uvedli. Prvním je pocit, že žijí v příhraničí, ovšem vždy s negativní konotací. Nedostatečná sociální vybavenost, se kterou souvisí nedostatek pracovních míst, se opět negativně odráží ve vnímání příhraničních měst obyvatelstvem. Nerozvíjející se cestovní ruch ve městech, která mají velký potenciál stát se oblíbenou turistickou destinací. Ve Volarech

jsou ojedinělou raritou domy alpského typu, které je možné vidět pouze v tomto městě s bohatou historií. Kaplice nabízí mnoho zřícenin a hradů v bezprostřední blízkosti města. Dalším z hlavních problémů je neochota, nebo spíše strach obyvatel z dojíždění za prací či studiem do zahraničí.

Odbourávání těchto pocitů a problémů obyvatel příhraničí je nelehký a dlouhodobý úkol. Jeho řešení se objevuje ve Strategii pro odstranění důsledků železné opony, která je zaimplementována do cílů Evropského regionu Dunaj- Vltava. Z výzkumu je tedy patrné, že jednotlivé strategické cíle plně korespondují s problémy obyvatelstva.

Závěr

Pojem přeshraniční spolupráce byl ještě před 20 lety něčím neznámým. Díky pádu komunismu v České republice a rozpadu Sovětského svazu se dlouho separované státy staly státy sousedními, rozdělené jen státní hranicí, už ne však nepropustnou železnou oponou. Postupem let si sousedící regiony hledaly cestu ke společnému dialogu. Tento proces byl dlouhodobý, a jednotliví aktéři museli překonat jak vyspělostní, tak i jazykové bariéry.

Velkou změnu zaznamenala přeshraniční spolupráce po roce 2004, s přistoupením České republiky do Evropské unie. Tím byl nastartován pozitivní vývoj spolupráce sousedících regionů bez ohledu na státní příslušnost. Zkoumané regiony začaly využívat prostředků Evropské unie, vyčleněných přímo na rozvíjení spolupráce sousedících přeshraničních regionů. Jelikož se spolupráce regionů osvědčila jako velice přínosná, začaly podél hranic vznikat euroregiony, složené z regionů několika zemí. Dalším velkým pozitivem byl rok 2007, kdy se Česká republika zapojila do Schengenské spolupráce, čímž de facto zmizely státní hranice, a staly se hranicemi pomyslnými.

Trend prohlubování spolupráce dále pokračuje, proto začaly vznikat vlastní iniciativy jednotlivých krajů. Jednou z těchto iniciativ je Strategie pro odstranění důsledků železné opony Jihočeského kraje. Ta po představení byla implementována do největšího z projektů zkoumaných krajů, a to do nově vznikajícího Evropského regionu Dunaj-Vltava.

Hlavní cíle a představy vývoje tohoto nového regionu plně korespondují s nedostatky a požadavky obyvatel právě území, které bylo po dlouhá léta opomíjeno. Zlepšení života obyvatel příhraničních oblastí je tedy reakcí na současný stav tohoto území na obou stranách dřívější železné opony.

Autorka práce tedy dospěla k závěru, že po několikaleté intenzivní přeshraniční spolupráci zkoumaných regionů, díky které se zlepšilo mnoho faktorů, se nyní dostalo i na zlepšení úrovně opomíjené oblasti. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že zaměření na tuto oblast je velmi důležité a potřebné a proto vznikající projekty a strategie plně vystihují potřeby těchto regionů.

Seznam použité literatury:

Literární zdroje:

BRANDA, Pavel. *Evropské seskupení pro územní spolupráci*. Praha: Oeconomia, 2008. ISBN 978-80-245-1425-3.

HOUŽVIČKA, Václav a Lukáš NOVOTNÝ. *Otisky historie v regionálních identitách obyvatel pohraničí*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-109-5.

JEŘÁBEK, Milan. A kol. *České pohraničí, Bariéra nebo prostor zprostředkování?*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1051-3.

Plán strategií a opatření pro Evropský region Dunaj-Vltava: shrnutí. 22.3.2012.[cit. 2012-04-26]

Strategie EU pro odstranění důsledků železné opony: Iniciativa Jihočeského kraje a dalších "regionů železné opony". 2009[cit. 2012-04-26]

ZICH, František. *Nositelé přeshraniční spolupráce na česko-německé hranici*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-85950-67-7.

Internetové zdroje:

Aims and Tasks of AEBR. *Association of European Border Regions* [online]. [2010] [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/en/profile/aims_tasks.php

Asociace evropských hraničních regionů (AGEG / AEBR). *Euroregion Silesia* [online]. ©2004-2012 [cit. 2012-02-12]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-AGEG-AEBR

Asociace evropských příhraničních regionů. *Euroregion Šumava* [online]. © 2007-2012 [cit. 2012-02-14]. Dostupné z: <http://www.euregio.cz/euregio/index.php?page=515&lang=cz&sm=2>

Brožura "Vznik Evropského regionu Dunaj-Vltava". 2010 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://www.evropskyregion.cz/xbc/SID-5F932CC7-E3B1F11E/newsletter.pdf>

Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2007—2013. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/97b063a5-30de-41c9-a9bb-97aa1de5fd3f/Cil-3-Ceska-republika---Svobodny-stat-Bavorsko-200>

Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2007—2013. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/97b063a5-30de-41c9-a9bb-97aa1de5fd3f/Cil-3-Ceska-republika---Svobodny-stat-Bavorsko-200>

CÍL 3 – program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013 BILANCE POLOČASU 2010 [online]. 2010 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/43/438de50a-1fdc-4846-ba03-736765cd1f52.pdf>

Cíl Evropská územní spolupráce Rakousko - Česká republika 2007—2013. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/9b7e80b6-edf1-4526-9047-f39f0fa833b6/Cil-Evropska-uzemni-spoluprace-Rakousko---Ceska-re>

Česko-německá deklaráce o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [2012] [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/neverejne/druha_svetova_valka_a_jeji_du_sledky/dokumenty/cesko_nemecka_deklarace_o_vzajemnych.html

Databáze Cesta do Evropské unie. *Informační systém pro implementaci práva EU* [online]. 2011 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/7f723857997b924bc1257926004bd509/51187e5542f23145802566d7003d88ff?OpenDocument>

Databáze Cesta do Evropské Unie. *Informační systém pro implementaci práva EU* [online]. 2011 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z:

<http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/7f723857997b924bc1257926004bd509/a1dc8b478976c2e5802566d7004d532f?OpenDocument>

Dějiny země Koruny české v datech [online]. 1999 [cit. 2012-03-11]. ISBN 80-85983-67-2. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/dejiny/text/t113.html>

Dispoziční fond: program přeshraniční spolupráce Cíl 3- Česká republika- Svobodný stát Bavorsko. 2010 [cit. 2012-04-24].

European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities. *Council of Europe* [online]. [2011] [cit. 2012-03-1]. Dostupné z: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Summaries/Html/106.htm>

European Territorial Co-operation. *European Commission: Regional Policy- Inforegio* [online]. [2012] [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/cooperation/index_en.cfm

Euroregiony. *Evropská komise: Evropská unie v České republice* [online]. 23/08/2007 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm

Euroregion Silva Nortica. *Meziregionální mobilita- mobilita bez hranic* [online]. 2011 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/cs/section-24/meziregionalni-mobilita-mobilita-bez-hranic.htm?sub=6>

Euroregion Silva Nortica. *Základní informace o FMP* [online]. 2007 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/cs/section-43/zakladni-informace.htm?sub=3>

Euroregion Silva Nortica. *Základní informace o FMP* [online]. 2007 [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/cs/section-43/zakladni-informace.htm?sub=3>

Euroregion Šumava. *Euroregion Šumava Jihozápadní Čechy* [online]. © 2007-2012 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.euregio.cz/euregio/index.php?page=30&lang=cz&sm=1>

Euroregion Šumava. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/mesta-a-obce/sdruzeni-obci/euroregion-sumava/>

Evropská seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). *Evropská komise: Regionální politika Inforegio* [online]. 05-09-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/gect/index_cs.htm

Evropská územní spolupráce. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>

INTERREG III (2000-2006). *Europa- Summaries of EU legislation* [online]. 24.11.2005 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/regional_policy/provisions_and_instruments/g2_4204_en.htm

Interreg IIIA ČR-Rakousko. *Fondy Evropské unie* [online]. [2005-2012] [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006/Iniciativy-Spolecenstvi/Interreg-IIIA-CR-Rakousko>

Kancelář Jihočeského kraje v Bruselu. *Oficiální stránky kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu* [online]. © 2008 [cit. 2012-04-27]. Dostupné z: <http://www.southbohemia.eu/?strategie-eu-pro-odstraneni-dusledku-zelezne-opony,1236>

Kraje a euroregiony se shodly na rozdělení peněz v programu INTERREG IIIA. In: *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 15.7.2004 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2004/Kraje-a-euroregiony-se-shodly-na-rozdeleni-penez-v>

Mapa Euroregionů v České republice. Hradec Králové: Eurogeographics, 2004. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm

Oficiální stránky Jihočeského kraje. *Jihočeský kraj* [online]. (C) 2011 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=14&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=14&par[lang]=CS)

Oficiální stránky Společnosti tří zemí. *Společnost tří zemí* [online]. © 2009 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: http://www.s3z.eu/?cz_profil-spolecnosti,9

Oficiální stránky Společnosti tří zemí. *Společnost tří zemí* [online]. © 2009 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: http://www.s3z.eu/?cz_podporene-projekty,18

Organisation of AEBR. *Association of European Border Regions* [online]. [2010] [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.aebr.eu/en/profile/organisation.php>

Phare CBC. *Euroregion Silesia* [online]. ©2004-2012 [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu

Phare Programme Types. *European commission- Enlargement* [online]. 30/10/2010 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/phare/programmes_types_en.htm

Priority programu. *European territorial Co-operation Austria- Czech republic 2007-2013* [online]. [2012] [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: http://www.at-cz.eu/at-cz/cz/1-2_priority.php

Program Phare byl ukončen. In: *Euractiv* [online]. 18.1.2007 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/program-phare-byl-ukonen>

Programy EU. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/programy-eu/detail?id=3737>

Projekty EU. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=20161>

Projekty EU. *Regionální informační servis* [online]. © 2010-2011 [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=20165>

Qualist. *Oficiální stránky projektu Qualist* [online]. (c) 2010 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: http://qualist.eu/cz/about_introduction.html

Qualist. *Oficiální stránky projektu Qualist* [online]. (c) 2010 [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: http://qualist.eu/cz/about_objectives.html

REGULATION (EC) No 1082/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC). In: *Official Journal of the European Union*. 2006. Dostupné z: <http://portal.cor.europa.eu/egtc/en-US/QuickLinks/Documents/Regulation%20%28EC%29%20n%C2%B0%2010822006/EN.pdf>

Strategie Euroregio Silva Nortica 2007-2013 [online]. 2006[cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/userfiles/file/strategie-ersn.pdf>

Tisková zpráva zahájení projektu Kulturní most. 2008. Dostupné z: http://www.kulturni-most.cz/media/kestazeni/Tiskova_zprava_zahajeni_projektu_2008.pdf

Základní informace o ERSN. *Euroregio Silva Nortica* [online]. [2012] [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/cs/section-1/zakladni-informace-o-ersn.htm?sub=2>

Seznam příloh

Příloha č. 1 : Území OP přeshraniční spolupráce ČR- Rakousko

Příloha č. 2: Mapa Euroregionů v České republice

Příloha č. 3: Logo Silva Nortica

Příloha č. 4: Dotazník

Příloha č. 5: Graf Věk

Příloha č. 6: Graf V jakém městě bydlíte?

Příloha č. 7: Graf Pociťujete, že žijete v příhraničí?

Příloha č. 8: Graf je dle Vás ve Vašem městě dostatečná sociální vybavenost?

Příloha č. 9: Graf Jmenujte službu, věc, která Vám ve Vašem městě chybí

Příloha č. 10: Graf Zdá se Vám být Vaše město turisticky atraktivní?

Příloha č. 11: Graf Jaká turisticky zajímavá věc ve Vašem městě chybí?

Příloha č. 12: Graf Dojíždíte za prací (školou) do jiného města?

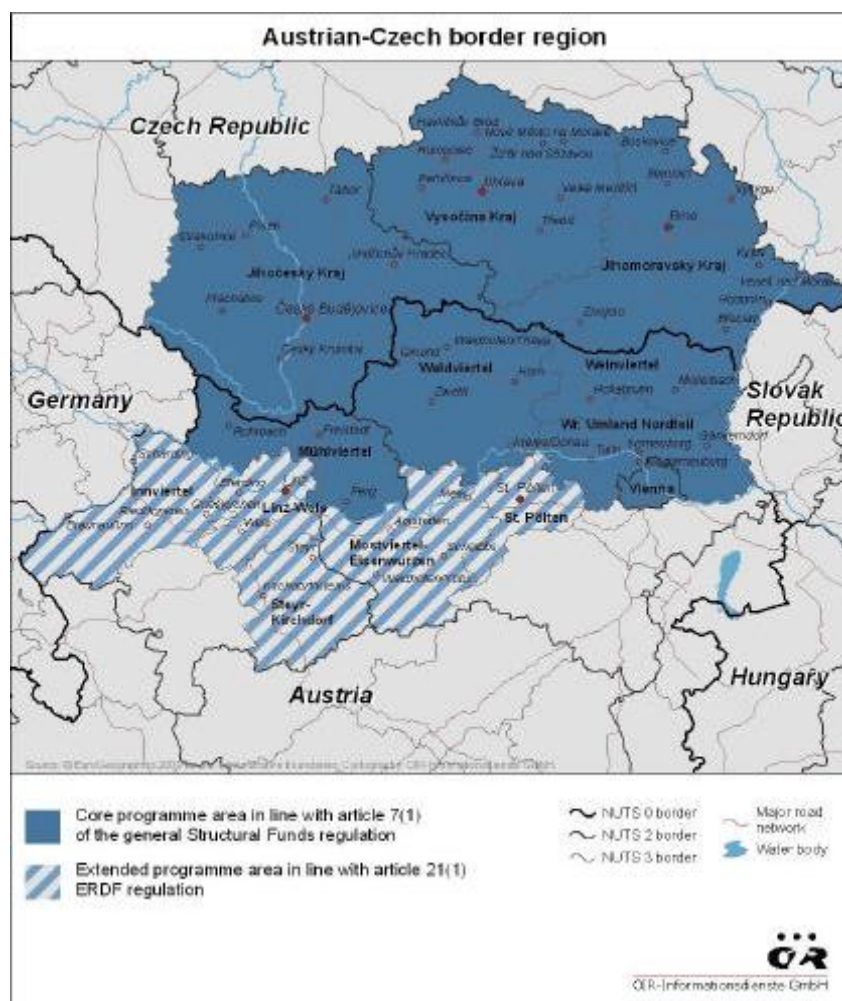
Příloha č. 13: Graf Kam dojíždíte za prací (školou)?

Příloha č. 14: Graf jakým směrem se má vyvíjet Vaše město?

Příloha č. 15: Graf Kdybyste měli příležitost, změnili byste místo bydliště?

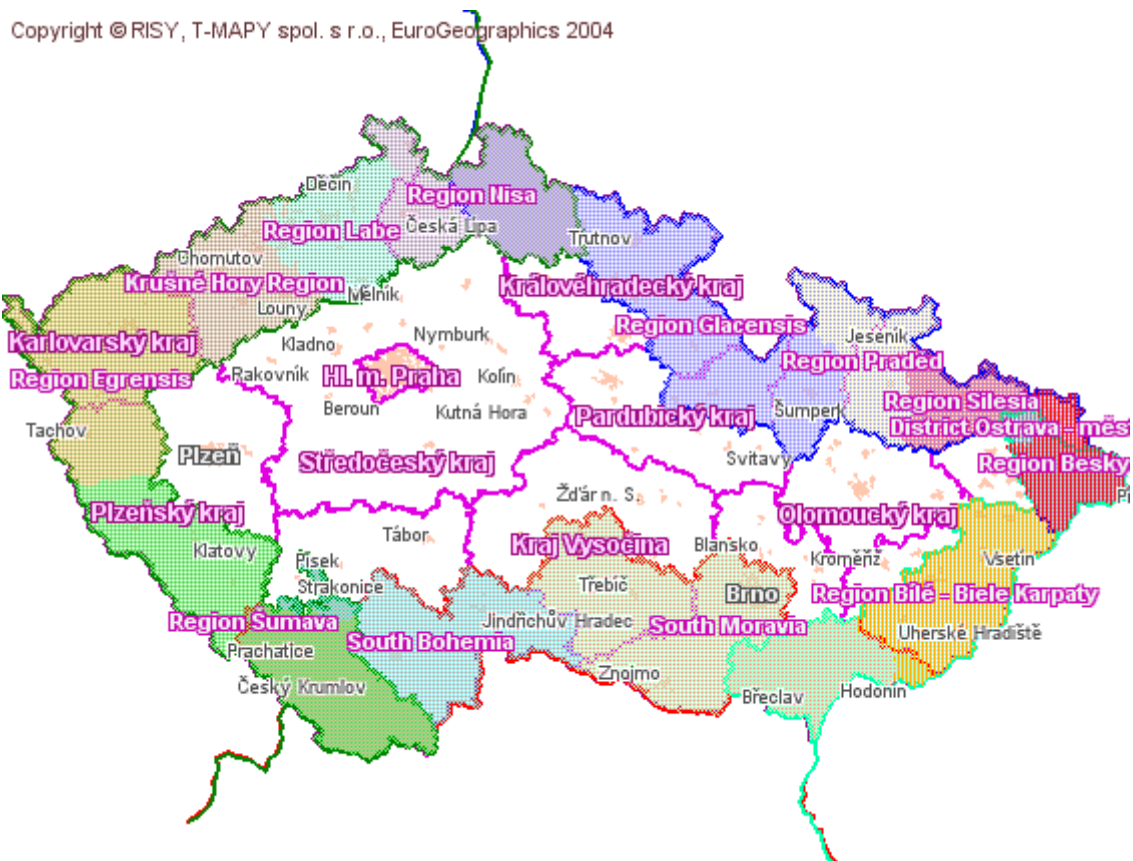
Příloha č. 16: Graf Kam byste se odstěhovali?

Příloha č. 1: Území OP přeshraniční spolupráce ČR- Rakousko:

Zdroj: OPERATIONAL PROGRAMME Objective European Territorial Co-operation Austria- Czech Republic 2007-2013. [online]. 2007 [cit. 2012-05-08]. Dostupné z: http://www.at-cz.eu/at-cz/downloads/Programmdokumente/OP_AT_CZ_07_13_finale.pdf

Příloha č. 2: Mapa Euroregionů v České republice

Zdroj: *Mapa Euroregionů v České republice*. Hradec Králové: Eurogeographics, 2004. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm

Příloha č. 3: Logo Silva Nortica

Zdroj: Euroregion Silva Nortica. *Oficiální stránky Euroregionu Silva Nortica* [online]. 2007 [cit. 2012-05-08]. Dostupné z: <http://www.silvanortica.com/cs/section-1/zakladni-informace-o-ersn.htm?sub=2>

Příloha č. 4: Dotazník

Dotazník – Příhraniční území s traumatem – výzkum spokojenosti obyvatelstva

Věk respondentů: od 18 do 65 let

Otázky:

1. Věk?

- 18-26
- 27-65

2. V jakém městě bydlíte?

- Kaplice
- Volary
- Jiné

3. Pociťujete, že žijete v příhraničí?

- ANO –NE

4. Je dle Vás ve Vašem městě dostatečná
sociální vybavenost? ANO-NE

Jmenujte věc, službu, která Vám ve
Vašem městě chybí.

- ŠKOLY
- CENTRA PRO MLÁDEŽ
- ZDRAVOTNICKÉ ZAŘÍZENÍ
- SENIORSKÁ CENTRA
- MATEŘSKÁ CENTRA
- INFOCENTRUM
- PRACOVNÍ MÍSTA
- DALŠÍ

5. Zdá se Vám být Vaše město turisticky
atraktivní? ANO-NE

6. Jaká turisticky zajímavá věc ve Vašem
městě chybí?

- DIVADLO
- KINO
- HISTORICKÉ PAMÁTKY
- MĚSTSKÉ RARITY
- PARKY
- VOLNOČASOVÉ AKTIVITY
- DALŠÍ _____

7. Dojždíte za prací (školou) do jiného
města? ANO-NE

- DO 10 KM
- V RÁMCI JIHOČESKÉHO KRAJE
- DO ZAHRANIČÍ
 - NĚMECKO
 - RAKOUSKO
- JINÝ NEŽ JIHOČESKÝ KRAJ (V RÁMCI ČR)
- JINAM _____

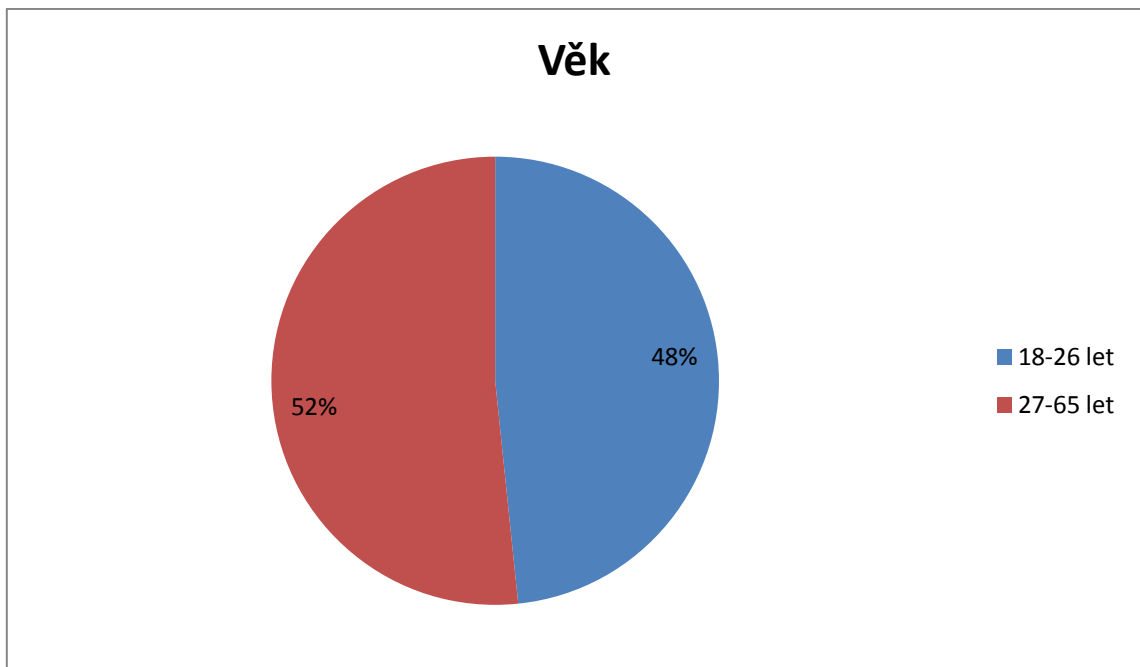
8. Jakým směrem se má vyvíjet Vaše
město?

- TURISTICKY
- PRŮMYSLOVĚ
- S VĚTŠÍM OHLEDEM NA ŽP
- ROZVÍJET SOCIÁLNÍ VYBAVENOST
- DALŠÍ _____

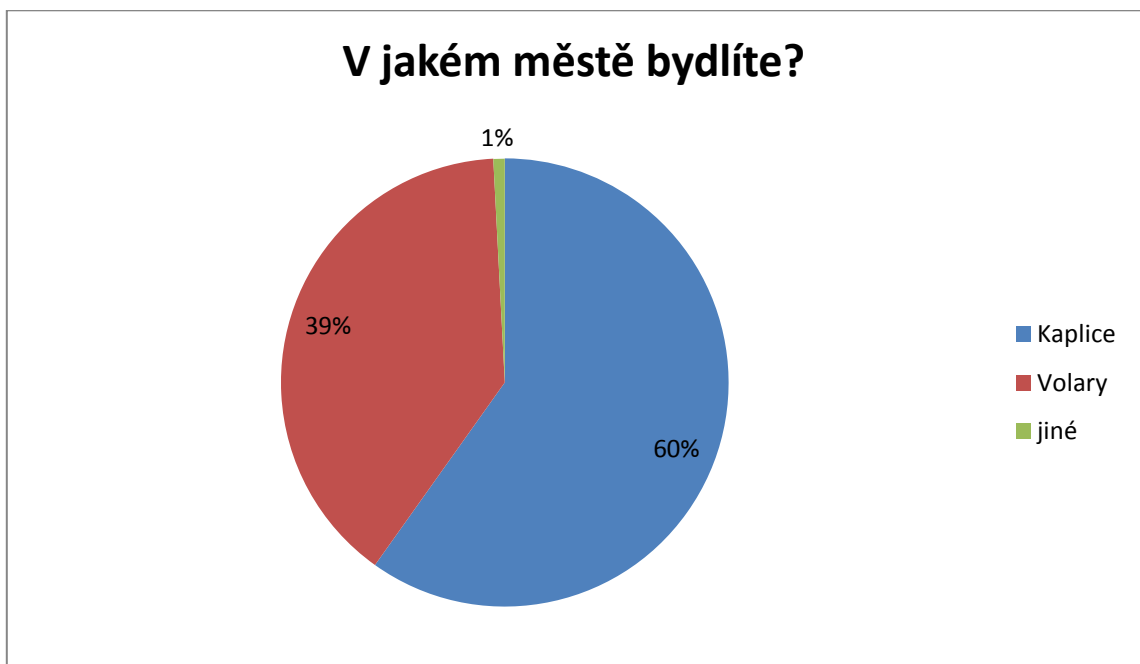
9. Kdybyste měli příležitost, změnili byste
místo bydliště? ANO-NE

- V RÁMCI JČK
- JINÝ KRAJ V ČR
- NĚMECKO
- RAKOUSKO
- JINAM _____

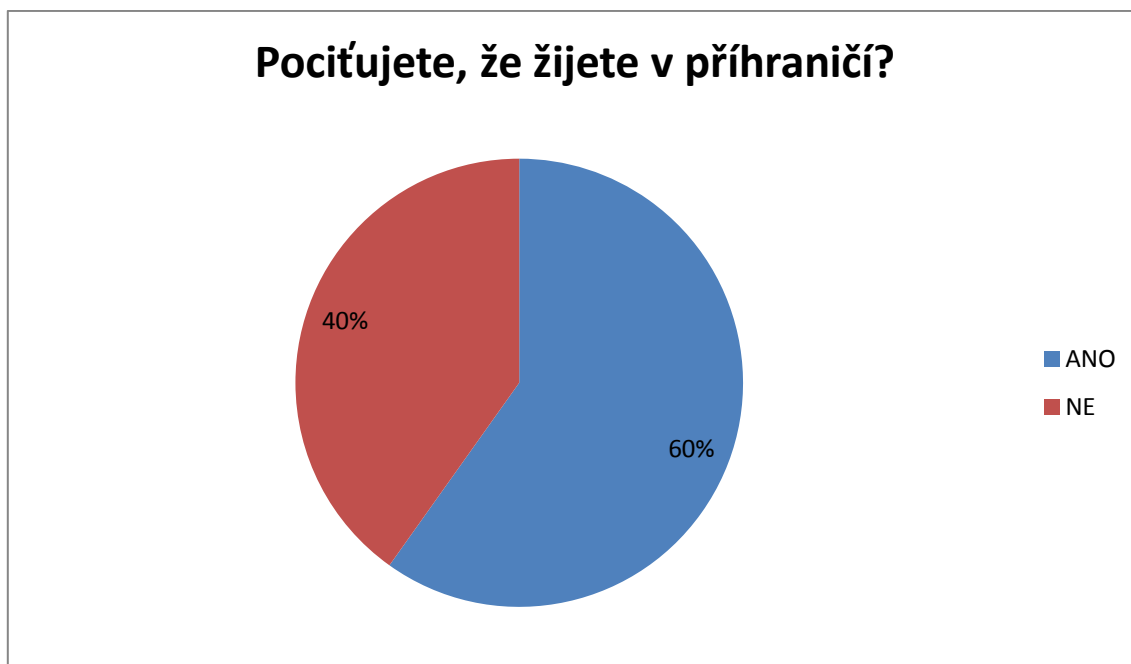
Příloha č. 5: Graf Věk

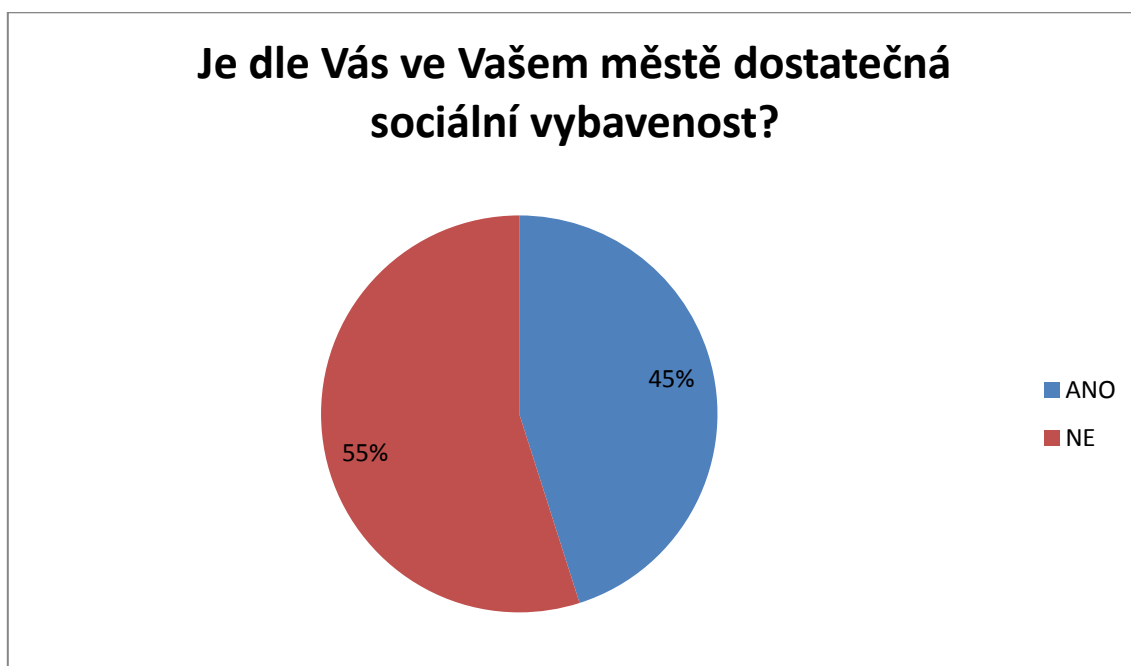
Příloha č. 6: Graf V jakém městě bydlíte?

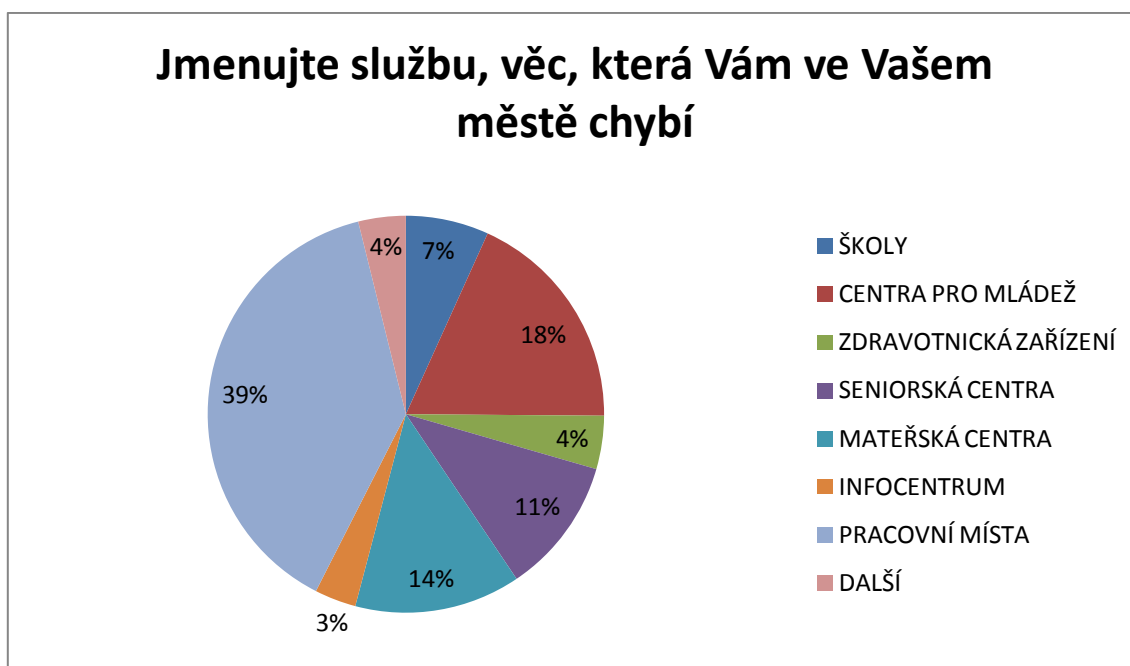
Příloha č. 7: Graf Pociťujete, že žijete v příhraničí?

Příloha č. 8: Graf Je dle Vás ve Vašem městě dostatečná sociální vybavenost?

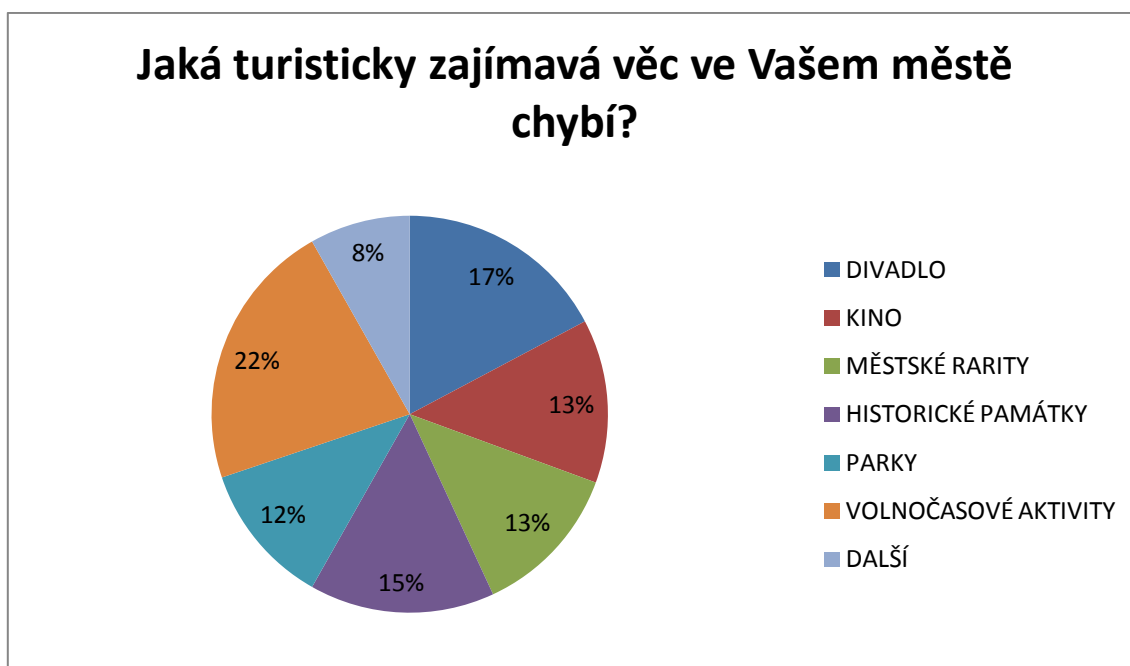
Příloha č. 9: Graf Jmenujte službu, věc, která Vám ve Vašem městě chybí

Příloha č. 10: Graf Zdá se Vám být Vaše město turisticky atraktivní?

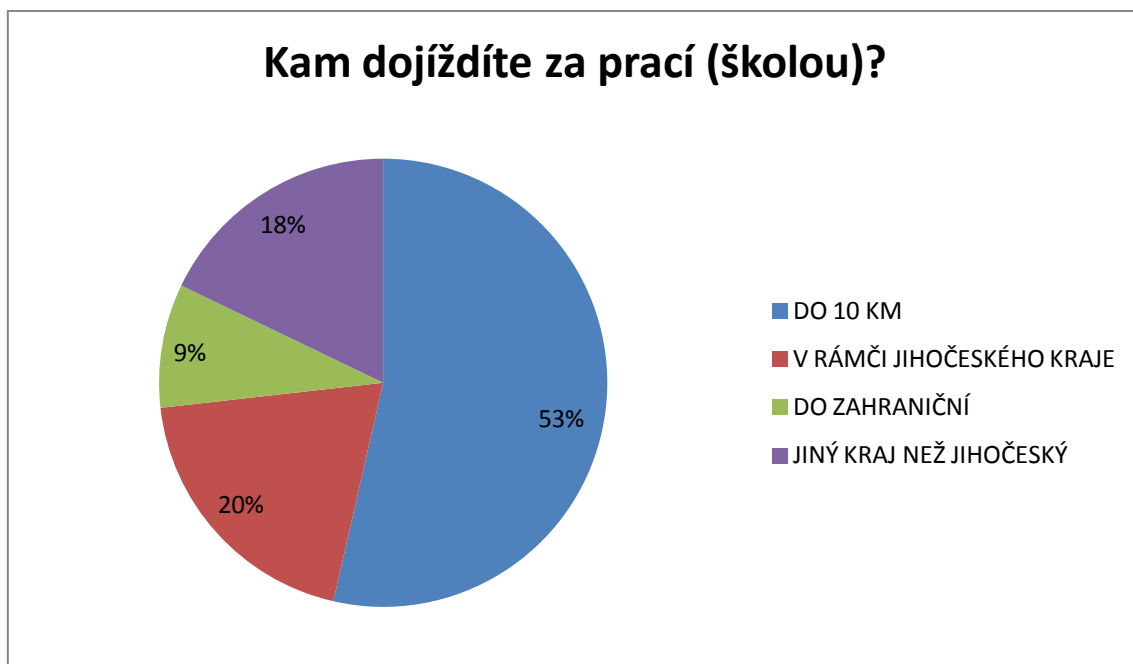
Příloha č. 11: Graf Jaká turisticky zajímavá věc ve Vašem městě chybí?

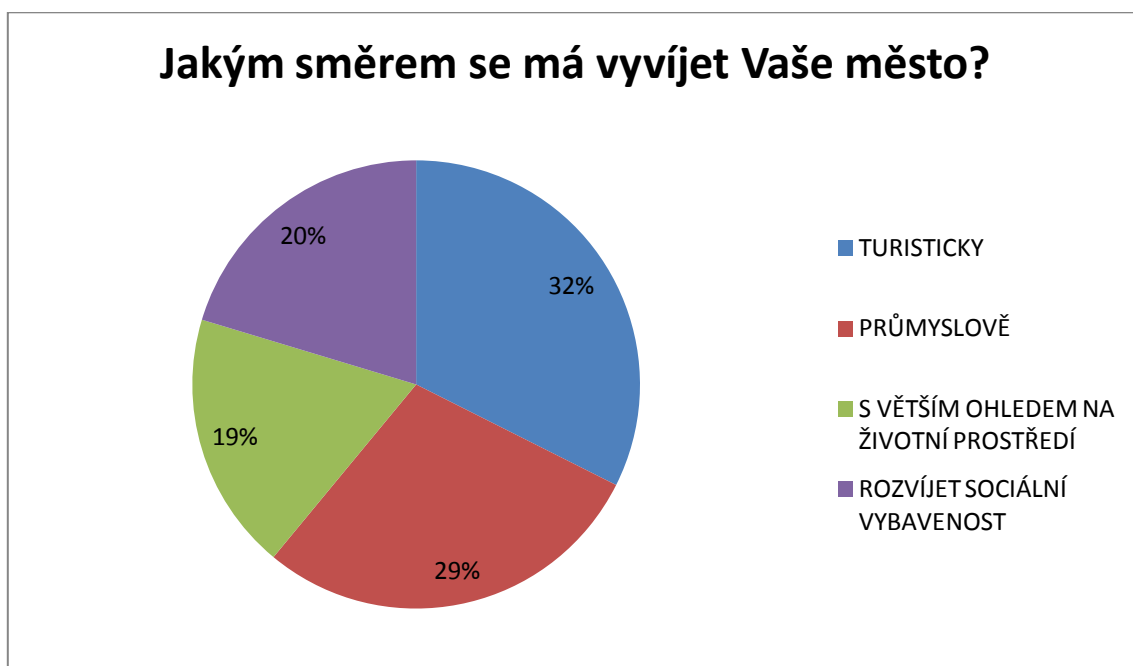
Příloha č. 12: Graf Dojíždíte za prací (školou) do jiného města?

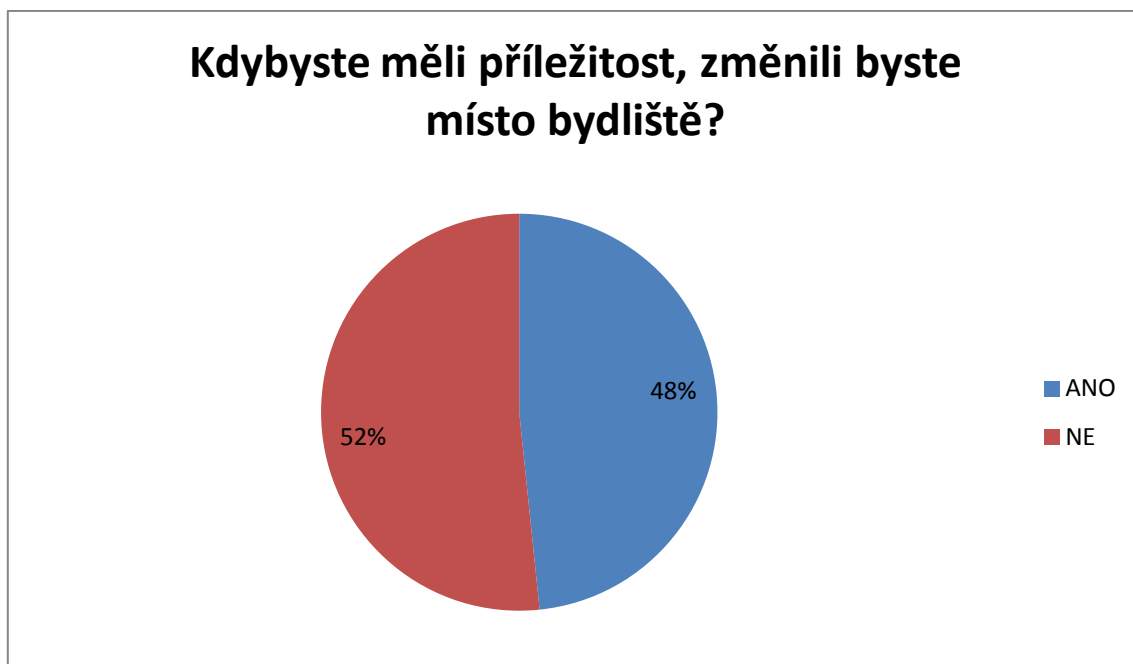
Příloha č. 13: Graf Kam dojíždíte za prací (školou)?

Příloha č. 14: Graf jakým směrem se má vyvíjet Vaše město?

Příloha č. 15: Graf Kdybyste měli příležitost, změnili byste místo bydliště?

Příloha č. 16: Graf Kam byste se odstěhovali?

